ПРОГРАМА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА ОВЛАДЯВАНЕ НА ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

София, 2023 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Използвани съкращения……..4
Приложимо законодателство…….....5
РАЗДЕЛ I. Причини за наличие на безстопанствени кучета в национален мащаб и на територията на Столична община……..6
1. Причини за наличието на безстопанствени кучета и произлизащи проблеми от тяхното безконтролно размножаване…….....6
2. Предприети действия на територията на Столична община …….....8
РАЗДЕЛ II. Оценка на състоянието и динамиката на популацията на безстопанствените кучета на територията на Столична община……..12
1. Идентифициране на източниците на безстопанствени кучета на територията на Столична община……...12
1.1. Свободно скитащи домашни кучета……12
1.2. Изоставени от стопаните си кучета. Идентифициране и описание на причините за изоставяне. Идентифициране на местата в Столична община, на които най-често е установено изоставяне на кучета…..……14
1.3. Поколения на домашни кучета, резултат на неконтролирано развъждане. Идентифициране и описание на причините за този проблем..……..15
1.4. Поколения на некастрирани безстопанствени кучета……16
2. Резултати от последното извършено преброяване на безстопанствените кучета на територията на общината. Анализи и оценки……16
3. Цели и задачи на настоящата Програма на Столична община……..18
3.1. Цели на Програмата на Столична община……...…....18
3.2. Задачи на Програмата на Столична община…….……...19
3.3. Индикатори за изпълнение и постигане на целите на Програмата на Столична община……20
4. Очаквани резултати от прилагането на Програмата на Столична община……...…...20
РАЗДЕЛ III. Мерки по Програмата на Столична община……..20
1. Анализ на методите и мерките за овладяване на популациите на безстопанствените животни, възприети от някои европейски страни…….……..20
2. Мерки за овладяване и контрол на популацията на безстопанствените кучета на територията на Столична община, чрез оперативно прекратяване на функцията на половите жлези (кастрация)……..23

3. Мерки, свързани с дейността на общинските приюти за безстопанствени кучета на територията на Столична общи–а - описание; местонахождение; капацитет; персонал; възможности; изпълнени до момента дейности…… 25
3.1. Общински приют за безстопанствени кучета в с. Горни Богров……..…..……25
3.2. Общински приют за безстопанствени кучета в кв. „Слатина“……...26
3.3. Общински приют за безстопанствени кучета в кв. „Сеславци“……..……27
3.4. Общинска ветеринарна клиника в ж.к. „Връбница“…….……...28
3.5. Анализ на необходимостта от изграждане на регионален приют за безстопанствени кучета…….……..29
4. Мерки за контрол върху развъдниците, търговците на кучета, пазарите за животни, зоомагазините и собствениците на кучета, отглеждани като компаньони…….30
5. Информационни мерки……..36
6. Съвместна работа с НПО и доброволци……..42
РАЗДЕЛ IV. План за действие на Общината…….……..47
Приложение 1. Историческа справка за проблема с наличието на безстопанствени кучета……...61
Приложение 2. Мерки за контрол на популацията на кучетата и брой на безстопанствените кучета в други държави…….66
Приложение 3. Обобщен здравен анализ на популацията на безстопанствените кучета…...82

Използвани съкращения

БАБХ	-	Българска агенция по безопасност на храните
БАН	-	Българска академия на науките
БВС	-	Български ветеринарен съюз
ЗВД	-	Закон за ветеринарномедицинската дейност
ЗЗЖ	-	Закон за защита на животните
ЗУТ	-	Закон за устройство на територията
ЗСОВЛБ	-	Закон за съсловната организация на ветеринарните лекари в България
ЗУЕС	-	Закон за управление на етажната собственост
ИИС	-	Интегрирана информационна система
МВР	-	Министерство на вътрешните работи
МЗХГ	-	Министерство на земеделието, храните и горите (от 2021 г. – Министерство на земеделието)
НПО	-	Неправителствена организация
НСИ	-	Национален статистически институт
НСОРБ	-	Национално сдружение на общините в България
ОДБХ	-	Областна дирекция по безопасност на храните
ОП	-	Общинско предприятие
СДВР	-	Столична дирекция на вътрешните работи
СОС	-	Столичен общински съвет
OIE	-	Световната организация по здравеопазване на животните
TNR/CNR	-	Стратегия „улавяне – кастрация – освобождаване“

Приложимо законодателство

- Закон за защита на животните (ЗЗЖ), обн., ДВ, бр. 13/8.02.2008 г.

- Закон за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД), обн., ДВ, бр. 87/1.11.2005 г.

- Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България (Националната програма), приета с Решение на Министерски съвет № 136/14.03.2019 г.

- Наредба № 4 от 01.02.2021 г. за прилагане на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност (Наредба № 4), издадена от министъра на земеделието, храните и горите, обн., ДВ, бр. 11/9.02.2021 г.

- Наредба № 41 от 10.12.2008 г. за изискванията към обекти, в които се отглеждат, развъждат и/или предлагат домашни любимци с цел търговия, към пансиони и приюти за животни (Наредба № 41), издадена от министъра на земеделието и храните, обн., ДВ, бр. 1/6.01.2009 г.

- Наредба № 42 от 12.12.2008 г. за изискванията към ветеринарните лечебни заведения и видът и обемът на ветеринарномедицинската дейност, която може да се извършва в тях (Наредба № 42), издадена от министъра на земеделието и храните, обн., ДВ, бр. 1/6.01.2009 г.

- Европейска конвенция за защита на животните компаньони (ЕКЗЖК), ратифицирана със закон, приет от 39-то Народно събрание на 15.04.2004 г., обн., ДВ, бр. 34/27.04.2004 г.

- Закон за защитените територии (ЗЗТ), обн., ДВ, бр. 133 от 11.11.1998 г.

РАЗДЕЛ I. Причини за наличие на безстопанствени кучета в национален мащаб и на територията на Столична община.

1. Причини за наличието на безстопанствени кучета и произлизащи проблеми от тяхното безконтролно размножаване.

Връзката между човека и кучето датира от дълбока древност. Счита се, че кучето (*Canis lupus familiaris*) е вероятно първото одомашнено животно, чийто далечен прародител, е вълкът. В миналото кучето е било използвано от човека за различни цели – като източник на месо, като надежден пазач на дворци и жилища, за борба с лъвове и диви свине, в свещени култови церемонии, но най-вече – за лов и като впрегатно животно. В наши дни *Canis lupus familiaris* намира още по-широко приложение в помощ на хората. В много западни държави кучето се е превърнало в постоянен спътник и компаньон на човека и се отглежда като домашен любимец в повече от 40% от австралийските, 38% от американските и 34% от британските домакинства.

Доминиращата роля на човека в отношението му с кучето е неоспорима. Точно заради доминиращото положение на човека и зависимостта на кучето и заради неправилно поведение на доминиращия фактор се оформя една нова категория – „безстопанствени кучета“.

Проблемът с безстопанствените кучета на територията на Република България е сериозен за обществото и има многостранни измерения – здравни, социално-битови, икономически и екологични.

Овладяването на популацията на безстопанствените кучета е научно обосновано регулиране, което позволява осъществяване на контрол и намаляване на броя им до минимум. Популацията на безстопанствените кучета се състои от изоставени, изгубени, родени на улицата и домашни кучета, оставени на обществени места без надзор, които водят до рискове за населението, като се създава опасност от пренасяне на заразни и паразитни болести, нападения, ухапвания и предизвикване на пътнотранспортни произшествия, замърсяване на околната среда. Безстопанствените кучета създават дискомфорт, провокиран от шума, който създават и предизвикват страх сред гражданите.

Причините за наличието на безстопанствени кучета са от различен характер. Едни от тях, свързани с обществеността, са липсата на популяризация на проблема с безстопанствените кучета и рисковете, които крие той, недостатъчната информираност на гражданите относно задълженията им при отглеждането на домашни кучета, ненасърчаване на отговорното отглеждане на кучетата и оперативното прекратяване на функцията на половите им жлези (кастрацията), слаба активност при осиновяването им от приюти. Основните причини са свързани с поведението на собствениците на домашни кучета и включват безотговорно придобиване, отглеждане, размножаване и разпространение, безнадзорно извеждане и оставяне без контрол. Основен проблем е притесненията за сигурността на населението, в резултат на което гражданите използват кучета за охрана – на стопански постройки, на жилища, на производствени обекти. В една част от случаите, когато отпадне нуждата от охрана, собствениците изоставят кучетата. В други случаи се касае за недобре преценени възможности за отглеждане на домашни любимци, които се пускат на улицата. В голямата си част тези собственици не изпълняват своите задължения при отглеждане на домашните кучета, като не са ги предоставяли на регистриран ветеринарен лекар, който упражнява ветеринарномедицинска практика за издаване на паспорт, ваксинация, обезпаразитяване и регистрация чрез поставяне на микрочип и въвеждане на данните в ИИС на БАБХ. Това е едно от основните задължения на

собствениците при отглеждане на домашните кучета, което те не изпълняват. Друга група причини е свързана с дейността на развъдчиците на кучета и се състои в извършване на нерегламентирана продажба и затруднения от различен характер при осъществяването на контрол върху търговията и развъдната дейност с кучета.

Основните фактори, определящи броя на безстопанствени кучета в дадено населено място се свеждат най-общо до три условия, които се предлагат в средата: наличното количество хранителен ресурс, вода и подслон[1]. Изследователите на проблема установяват, че съществува определен максимален брой животни, живеещи на дадена територия, които се определят от наличното количество на храна, вода и подходящи убежища срещу времевите условия или срещу защита от други животни – т. нар. „капацитет на задържане".

Отделните индивиди на тази площ може да варират, но размерът на популацията като цяло ще остане относително постоянен, тъй като на „входа" той се регулира от новородените малки кученца и изоставените животни, а на „изхода" – от напусналите популацията от безстопанствени поради естествена или насилствена смърт, намиране на дом или настаняване в приюти.

Като се отчитат основните фактори, определящи броя на безстопанствени кучета на дадена територия, като относително по-рискови могат да се посочат места, в които:

- е налице нерегламентирано изхвърляне на битови отпадъци;
- не се използват затворени контейнери за боклук;
- съществуват хранителни отпадъци, които целенасочено се осигуряват от гражданите;
- съществуват условия за задържане на застояла вода;
- съществуват изоставени и порутени постройки.

Съответно мерките, утвърдени като ефективни и необходими за намаляване популацията от безстопанствени кучета са мерки, свързани с въздействие върху средата - влияние върху параметрите на „капацитета на задържане". Основният параметър на средата, подлежащ на контрол, е ограничаване на хранителния ресурс за безстопанствените животни. В тази област мерките трябва да бъдат насочени към:

- контрол върху нерегламентираното изхвърляне на битови отпадъци; използване на затворени контейнери за събиране на отпадъци;
- контрол върху оставянето на хранителни отпадъци от гражданите по улиците.

Друга група от задължителни мерки са свързани с регистрация и идентификация на домашните кучета. Мерките в тази насоки са насочени към осъществяване на контрол върху размножаването, преди всичко на домашни кучета. Превенция на изоставянето на кучета и намаляване нивото на раждаемост се реализира и чрез кампании за кастриране на домашните животни.

На трето място, единственият възможен начин трайно да бъде намалена крайната популация е прилагането на програма за кастриране и връщане по места на безстопанствените кучета, след съпътстващи кастрацията маркиране, ваксинация и обезпаразитяване.

Не на последно място, необходимо условия за успешно регулиране на популацията е информирането на обществеността.

Дългогодишната практика не само в България, но и по света, е била ежегодно залавяне и отстраняване на безстопанствени животни, чрез евтаназиране, с цел намалавяне на тяхната популация. В Бразилия този метод е прилаган до 1997 г., в Италия до 1991 г., в САЩ са създавани добре обучени екипи за залавяне на животни и т.н. Резултатът, който е

[1] Изследване на БАН, Димитров К., Добрева Е., 2007 г.

установен, е че популацията временно намалява, но в последствие броят отново нараства до „капацитета на задържане“.

След приемането на Закона за ветеринарномедицинската дейност, обнародван в ДВ бр. 42 от 5.05.1999 г., където в чл. 35, ал. 4 се посочва, че кметовете на общини организират улавянето и изолирането на скитащите кучета и осигуряват финансови средства за провеждане на задължителните ветеринарномедицински мероприятия, предвидени в Наредба на министъра на земеделието и горите, законово се регламентират мерките спрямо бездомните кучета. В този закон, действащ до м. ноември 2005 год., непотърсените до две седмици скитащи кучета от приютите се подлагат на евтаназия. Този метод, явно се оказва неефективен, тъй като за три години (когато законът е разрешавал) са евтаназирани между 10 000 и 15 000 кучета, но въпреки това се предполага, че броя на скитащите кучета само в гр. София се е увеличил между 15 000 и 20 000 кучета.[2]

При влизането в сила на Закон за защита на животните през 2008 г., неговата първоначална редакция предвижда приемането на общински програми за овладяване популацията на безстопанствените кучета.

Практиката за приемане и прилагане на общински програми за овладяване на популацията от безстопанствени кучета не постига задоволителни резултати при липса на Национална програма. В страната се прилагат методи, различни от указаните в Закона за защита на животните, като липсва добра координация и комуникация на институционално ниво, което прави изключително трудно изпълнението на общинските програми и в повечето места частично. Това налага необходимостта от въвеждане на Национална програма, приета през 2019 г., след законови изменения, направени през 2016 г., с цел прилагане на един интегриран, цялостен, дългосрочен подход на национално ниво, целящ управление на съществуващите популации от безстопанствени кучета.

2. Предприети действия на територията на Столична община.

След приемане и влизане в сила на ЗЗЖ е изготвена „Програма за овладяване популацията на безстопанствени кучета на територията на Столична община за периода 2008 – 2011 г.“. Тя е приета с Решение № 213 по Протокол № 11 от 24.04.2008 г. на СОС. Програмата е съобразена с разпоредбите на актуалното към релевантния момент българското законодателство, чрез прилагане на хуманни методи за защитата на животните и механизмите за тяхното осъществяване.

С Решение № 224 от 10.05. 2012 г. на СОС е приета „Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на Столична община 2012 - 2016 г.“. За постигане на целите на Програмата се прилагат допустимите от закона методи:

- Оперативно прекратяване на функцията на половите жлези (кастрация), ваксинация срещу бяс, обезпаразитяване на всички бестопанствени кучета, включително тяхното идентифициране с микрочип;
- Осигуряване на места за настаняване в приюти, чрез разширяване на същаствуващите и изграждане на нови, в съотвтствие с изискванията на актуалната нормативна база;
- Провеждане на постоянни информационни кампании за населението за популяризиране на осиновяването на бестопанствените кучета, ползите от кастрацията и изискванията за отглеждане на домашни любимци.

---

[2] Независим анализ на състоянието на популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и свързаните с нея проблеми, Михайлов Р. и кол., Тракийски Университет, Стара Загора, 2017 г.

Изпълнението на мерките от Програмата за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Столична община 2012 – 2016 г. е затруднено, поради отсъствието на работещ механизъм за контрол на развъждането, придобиването и отглеждането на кучета в национален мащаб. За периода на своето действие, ЗЗЖ е показал сериозни пропуски по отношение на ефективните мерки за идентификацията и регистрацията на домашните кучета (основният източник на улични животни). Липсата на работещ механизъм за контрол на развъждането, придобиването и отглеждането на кучета и котки също се е очертал, като един от основните пропуски както в ЗЗЖ, така и в ЗВД.

Липсата на Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България, към онзи момент, не позволява извършването на цялостни и всеобхватни дейности за овладяване популацията на безстопанствените животни, които да бъдат обвързани с конкретни отговорности и срокове. Няма координация между отделните общини и се работи неефективно „на парче“. Не е въведен механизъм за предотвратяване на миграцията на кучета от съседни общини. Отделно от това, по-малките общини не разполагат с достатъчен финансов ресурс за справяне с проблема с безстопанствените кучета.

Не на последно място, изпълнението на мерките от Програмата 2012 – 2016 г. се затруднява от недобросъвестното отношение на някои частно практикуващи ветеринарни лекари, които не изпълняват задълженията си за регистрация на домашните кучетата в ИИС на БАБХ. Не се осъществява ефективен контрол върху тези лекари.

С изменението на ЗЗЖ от 03.05.2016 г. е въведено ново изискване, съгласно което Министерският съвет, по предложение на министъра на земеделието и храните (от 18.07.2017 –. - министъра на земеделието, храните и горите, в настоящия момент-министър на земеделието) приема Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България. За общинските власти е създадено задължението, след приемане на Националната програма, да приемат програма за изпълнение на Националната програма и план за действие на съответната община.

Разпоредбата на § 9 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на ЗЗЖ от 03.05.2016 г. позволява на общините, до приемането на общинска програма за изпълнение на Националната програма, да изпълняват съответната действаща програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета, която е била приета преди 03.05.2016 г.

Предвид обществената значимост на проблема с наличието на безстопанствени кучета и необходимостта от прилагане на хуманни мерки за овладяване на тяхното безконтролно размножаване, с Решение № 38 от 08.02.2018 г. на СОС се дава съгласие да бъде продължено изпълняването на точка VI (Мерки по изпълнение на целите) от Програмата за овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на Столична община 2012 - 2016 г., за срок до приемането от Министерски съвет на Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и последващо приемане на общинска програма за изпълнение на Националната програма.

Съгласно указания, дадени на Столична община с писмо изх. № 08-33/25.04.2019 г. на МЗХГ, изготвянето и приемането на общинските програми и планове за действие за изпълнение на Националната програма не могат да предхождат издаването на наредбата по чл. 40, ал. 2 от ЗЗЖ за прилагане на Националната програма.

Наредбата по чл. 40, ал. 2 от ЗЗЖ (Наредба № 4 от 01.02.2021 г. за прилагане на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на

територията на Република България и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност) е издадена от МЗХГ и обнародвана в ДВ, бр. 11 от 9.02.2021 г.

Дейностите по програмите за овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на Столична община се изпълняват от ОП „Екоравновесие“.

ОП „Екоравновесие“ е специализирано звено на Столична община за изпълнение на местни дейности и услуги, финансирани от общинския бюджет, създадено с Решение № 46 по Протокол № 40 от 18.07.2002 г. на СОС, по реда на Глава шеста от Закона за общинската собственост (обн., ДВ, бр. 44/21.05.1996 г., в сила от 1.06.1996 г.). Общинското предприятие не е самостоятелно юридическо лице и осъществява дейността си от името и за сметка на Столична община.

Съгласно действащия Правилник за организацията на дейността на ОП „Екоравновесие“ предметът на дейност на предприятието включва:

(1) Стопанисване на общински приюти за безстопанствени кучета, кастрационни центрове и клиники на територията на Столична община;

(2) Залавяне, подслоняване, ветеринарно обслужване и други дейности, предвидени в Закона за ветеринарномедицинската дейност, Закона за защита на животните, наредбите към тях и нормативните актове и решения, одобрени от СОС;

(3) Събиране, приемане, временно съхранение и предаване в екарисаж труповете на животни;

(4) Създаване на организация по унищожаване на опасни биологични отпадъци от ветеринарномедицинските манипулации, извършвани в приютите, кастрационните центрове и клиники – общинска собственост.

Работата на „Екоравновесие“ е организирана в 8-часов работен ден (от 08:00 до 16:30 часа) и 5-дневна работна седмица, като служителите нямат правомощия и задължения да изпълнява дейности извън регламентираното работно време и извън територията на Столична община.

В условията на оперативна самостоятелност, директорът на общинското предприятие организира, ръководи и контролира цялостната дейност на звеното, в съответствие с Правилника за организацията на дейността на ОП „Екоравновесие“.

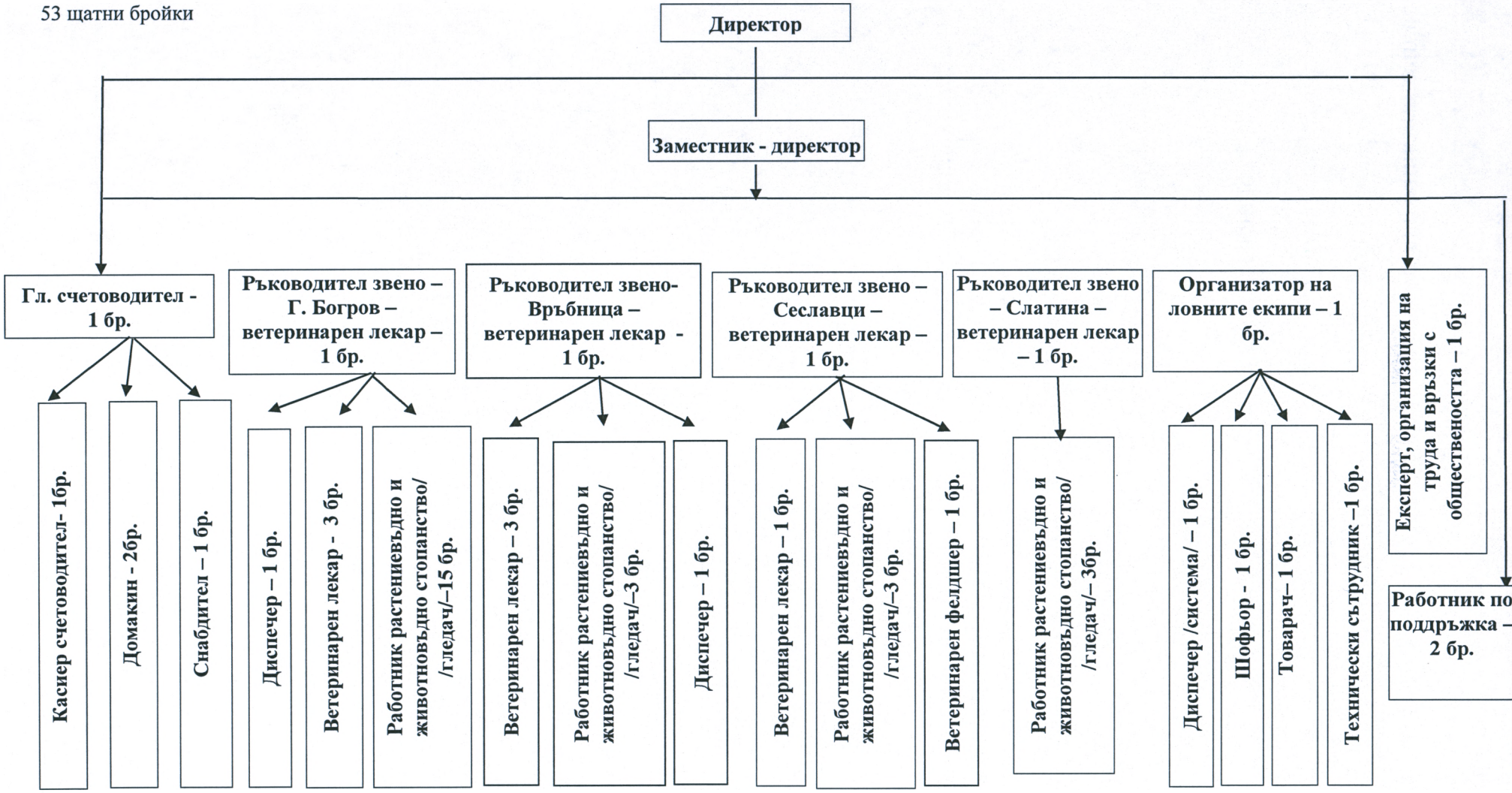
Щатната численост на ОП „Екоравновесие“, към момента на изготвяне на настоящата Програма, е 53 длъжностни бройки. При постъпването си на работа, всички служители на общинското предприятие преминават курс на обучение за хуманно отношение към животните, след което преминават периодични инструктажи за разясняване на националните и европейски норми за защита на животните, тяхното прилагане и спазване.

Ръководният състав на звеното преминава обучение пред БАБХ за овладяване на популациите на безстопанствените животни, за което се издават съответните сертификати.

Сигналите, получени в ОП „Екоравновесие“, се отработват, съгласно изискванията на ЗЗЖ, Националната програма и Наредба № 4. При постъпване на сигнал, екипите на общинското предприятие се свързват със сигналоподателя за получаване на точни данни и подробно описание на проблема. При сигнал за агресивно поведение на куче се извършва проверка от общината с участието на регистрирани/официални ветеринарни лекари. На неоснователните сигнали се отговаря аргументирано и се подава информация за ползите от прилагането на принципа „кастрирай и върни“ при овладяването на популацията на безстопанствените кучета. Анонимни сигнали не се приемат и не се отработват.

Органограма на ОП „Екоравновесие“, актуална към месец август, 2022 г.

53 щатни бройки

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
т.11 от вс.л.85

РАЗДЕЛ II. Оценка на състоянието и динамиката на популацията на безстопанствените кучета на територията на Столична община.

1. Идентифициране на източниците на безстопанствени кучета на територията на Столична община.

1.1. Свободно скитащи домашни кучета.

Съществуваща практика сред собствениците на дворни кучета, особено в по-малките населени места и махали, е животните да бъдат оставяни свободно и безконтролно да напускат имотите, в които живеят. Това поведение на стопаните може да се определи, единствено като безотговорно. Естественият инстинкт на женските кучета е, в периоди на повишена полова активност (разгонване), да търсят мъжки екземпляри за копулиране. При мъжките кучета половият нагон е постоянен. Тъй като в повечето случаи дворно отглежданите животни не са кастрирани, тяхното свободно придвижване и общуване със себеподобни е свързано с появата на нежелани бременности и раждането на нежелани поколения.

Към групата на свободно скитащите домашни кучета се причисляват и кучетата, отглеждани в строителни обекти, стопански дворове, промишлени зони, паркинги, търговски и други обекти с обществено предназначение. Условно, те могат да бъдат определени, като „животни с особен статут“. От една страна, за тях се полагат някакви грижи (хранене и предоставяне на подслон), но от друга страна, хората полагащи тези грижи нямат желание да поемат никаква допълнителна отговорност.

а) Кучета от строителни обекти.

Като най-голям икономически и социален център на страната, Столична община е с бързи темпове на развитие на новото строителство. Например, по предварителни данни на НСИ, броят на въведените в експлоатация жилищни сгради в Общината през първото тримесечие на 2022 г.[3] е 162, а новопостроените жилища в тях са 1250. Спрямо първото тримесечие на 2021 г.[4] сградите са с 14 повече, или с 9,46% нарастване. За първото тримесечие на 2022 г. администрациите в структурата на Столична община са издали разрешителни за строеж на 229 жилищни сгради с 3316 жилища в тях и на още 43 други сгради[5].

Много често, в периода на строителство, новите сгради се охраняват от денонощна физическа охрана. Обикновено, хората извършващи тази дейност имат навика да събират, приютяват и изхранват на територията на строителните обекти по едно или няколко кучета, като същевременно не поемат никаква отговорност за тяхната кастрация, обезпаразитяване и предотвратяване на безконтролното им придвижване и съответно - размножаване. Нещо повече, при опит от страна на общинските власти да заловят такива кучета и да ги подложат на ветеринарномедицинска обработка, охраната на обектите често отказва съдействие, възпрепятства достъпа на общинските служители или директно укрива животните.

Аспект на проблема е наличието на изоставени строежи, които не се стопанисват. Тези обекти представляват много подходящи местообитания за безстопанствените кучета, тъй като позволяват събирането на по няколко животни и оформянето на глутници.

---

[3] https://nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/New_Dwellings2022q1_EKZVG23.pdf
[4] https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/New_Dwellings2021q1_EL1B522.pdf
[5] https://nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/RazrStr2022q1_3IUPDJ1.pdf

Не са редки случаите на проявена агресия от страна на „строежни“ кучета, спрямо случайни минувачи. Тъй като животните развиват териториалност към обектите, които свободно обитават, те започват да излизат и атакуват всеки непознат, който се доближи до техния периметър.

Изоставен строеж в район „Сердика“, Столична община

б) Кучета от стопански дворове и промишлени зони.

Аналогичен на казуса със строителните обекти е и проблемът с безотговорното отглеждане на кучета в стопански дворове и промишлени зони. Съгласно изменението на Общия устройствен план на Столична община от 2009 г., производствените територии и териториите със смесено предназначение са с обща площ 9661 ха, или 7,2% от площта на Общината. Те включват голям брой обекти – фабрики, цехове, складови халета, работилници, стопански дворове (в т.ч. изоставени стопански дворове) и др.

Почти навсякъде в тези обекти е възприета неофициална практика, персоналът да събира, подхранва и подслонява безстопанствени кучета, без да се поема отговорност за тяхната кастрация, обезпаразитяване и предотвратяване на безконтролното им размножаване.

Промишлена зона в район „Искър“, Столична община

в) Кучета от паркинги, търговски и други обекти с обществено предназначение.

Според изменението на Общия устройствен план на Столична община от 2009 г., територииите за обществено обслужване са 2609,7 ха, или 1,9% от общата площ на Общината. Тук се включват търговски центрове с прилежащите им открити площи, тържища, пазари, големи паркинги и др. Тези обекти също са „традиционни“ места за събиране и подхранване на единици или групи от кучета, и обикновено това отново се случва без да се поема отговорност за кастрацията, обезпаразитяването и предотвратяването на безконтролното размножаване на животните.

Снимка от откритата площ на търговски център в район „Младост“, Столична община

1.2. Изоставени от стопаните си кучета. Идентифициране и описание на причините за изоставяне. Идентифициране на местата в Столична община, на които най-често е установено изоставяне на кучета.

Освен наличието на значителен брой нерегистрирани домашни кучета, намиращи се в гр. София, такива кучета има и във всички малки населени места, заобикалящи града, както и в населените места от съседните общини. И докато в Столична община общинските контролни органи се стараят да осъществяват известен контрол над кучешката популация, в по-малките съседни общини продължава тенденцията за неконтролирано отглеждане на кучета, вкл. разплод, и последващо изоставяне на животните. Много често, новородени или наскоро отбити кучета се изоставят в покрайнините на Столична община и гр. София от „състрадателност“. По този начин, недобросъвестните стопани проявяват своето разбиране за „милосърдие“, тъй като се предполага, че големият град предлага по-голям хранителен ресурс, и съответно, предоставя по-голям шанс за оцеляване на животните. Оттук произтича и т.нар. явление „кучешки туризъм“, което, за съжаление, се е превърнало в обществена тайна и се дължи основно на липсващия контрол върху кучешката популация в малките населени места и в градските квартали, населени с малцинства.

Друг аспект на безконтролното размножаване са ражданията на нежелани кученца, невъзможност за отглеждането им и последващо раздаване на приятели и познати, без да е сигурно дали тези хора са готови да отглеждат куче с всички произтичащи от това задължения и отговорности. Малките кученца не са играчки – те растат, променят се и имат изисквания, на които не всеки стопанин е готов да отговори. Много често такива кученца биват изоставяни в градска среда.

1.3. Поколения на домашни кучета, резултат на неконтролирано развъждане. Идентифициране и описание на причините за този проблем.

Цитираното в предходните точки проучване на екип от Тракийския Университ–т - Стара Загора (Михайлов Р. и кол., 2017 г.) извежда сления анализ:

По данни от ИИС на БАБХ към релевантния момент става ясно, че регистрираните домашни кучета на територията на гр. София са 4 644 бр. Ако занижено и условно се приеме, че броят на домашните кучета съставлява около 5 до 8% от населението, при население от 1 256 667 човека за София (по данни на НСИ към релевантния момент), то в града би трябвало да има между 62 883 и 100 533 бр. домашни кучета. Този брой е смущаващ и далеч надвишава официално декларираните домашни кучета в Столична община. В подкрепа на това твърдение са и резултатите, получени от анкетно проучване, проведено от екипа в 22 водещи ветеринарни лечебни заведения в гр. София, които представляват една пета от общия брой ветеринарномедицински заведения, публикувани в интернет-сайта „Бау-Бау“. Общият брой на обслужваните от тях домашни кучета е 20 305, или средно 923 бр. домашни кучета, които обслужва една клиника. Може да се приеме, че при 100 ветеринарни лечебни заведения, които са обявени в сайта (защото може да са и повече) и среден брой на обслужваните от тях домашни кучета – 923 бр., домашните кучета в София са около 92 300 бр. Този резултат е основна част от отговора на въпроса от къде идват постоянно безстопанствените кучета.

Собствениците на недекларирани кучета, най-често, нямат желание и воля да подлагат своите животни на оперативно прекратяване на функцията на половите жлези (кастрация). Некастрирането на такива кучета и липсата на изолация по време на размножителния им период са предпоставка за безконтролно развъждане с различна цел. Оформя се нова категория домашни, нерегистрирани и некастрирани кучета, които екипът на Тракийския университет определя условно, като „псевдодомашни кучета“, поради некоректното отношение на стопаните им към законовата уредба. Поведение, което за съжаление, е масово разпространено сред жителите на Столична община. Научният колектив определя точно тези „псевдомашни кучета“, като неизчерпаем източник на безстопанствени кучета.

Некоректното отношение на стопаните на „псевдодомашни кучета“ към законовата уредба лишава Общината от приходи от такса за притежание на куче (която е 24 лв. на година за 1 куче), като едновременно с това, местната власт е принудена да разходва обществен финансов ресурс за залавяне, кастриране и грижа в приютите за такива кучета и да понася критиките на обществото, във връзка с дейностите по овладяване броя на безстопанствените кучета.

Необходимо е обществеността да проумее, че разходите, които Столична община прави по дейностите за овладяване на популацията от безстопанствени кучета, са в резултат на действия на членове на самата общественост, които нарушават законовата уредба по отношение на притежаването на куче.

1.4. Поколения на некастрирани безстопанствени кучета.

Поради положените усилия през последните 10 години от страна на общинската администрация и НПО, на територията на Столична община проблемът с наличието на поколения на некастрирани безстопанствени кучета е сведен до минимум. Това се потвърждава от последното преброяване, извършено от Фондация „Четири лапи“ през периода 2017-2018 г. Според данните, в централните части на гр. София се установяват само кастрирани безстопанствени кучета. Некастрирани и нови животни се наблюдават в периферните райони, където има големи промишлени зони и жилищни зони, използвани за сезонен отдих. Тези факти показват, че основният източник за поддържане на числеността на популацията на безстопанствени кучета на територията на Столична община не са поколенията на некастрирани безстопанствени кучета, а изоставените домашни кучета и техните нежелани поколения. Резултатите от последното преброяване на безстопанствени кучета на територията на Столична община са представени подробно в следващата т. 2.

2. Резултати от последното извършено преброяване на безстопанствените кучета на територията на общината. Анализи и оценки.

Проучването на методиките за преброяване на безстопанствените кучета в някои европейски страни (вж. Таблица 1) показва, че в проучените държави няма стандартна методика (утвърдена от компетентен орган) за преброяване на безстопанствените кучета. В някои европейски страни (Кипър, Литва, Малта и др.) практически не се осъществява проследяване на броя на безстопанствените кучета. В други от проучените държави (Гърция, Естония, Полша) периодично (без данни за фиксирана честота) преброяване на безстопанствените кучета се извършва на местно ниво, главно въз основа на водените от приютите записи (регистър) за заловените и обработени кучета за определен период.

През последните 15 години Столична община е извършила 6 преброявания на безстопанствените кучета, както следва:

- През 2007 г. са преброени 11 124 безстопанствени кучета. Преброител – БАН;
- През 2009 г. са преброени 8 538 безстопанствени кучета. Преброител – БАН;
- През 2011 г. са преброени 9 241 безстопанствени кучета. Преброител – „Клиянтикс“ ЕООД;
- През 2013 г. са преброени 6 635 безстопанствени кучета. Преброител –Фондация „Четири лапи“ и ОП „Екоравновесие“;
- През 2015 г. е извършено преброяване от Фондация „Четири лапи“, според което популацията на безстопанствените кучета е намаляла под 4 000 екземпляра.
- През 2017-2018 г. е извършено последното преброяване на безстопанствените кучета на територията на Столична община. Официалните данни от преброяването показват наличие на 3 589 броя безстопанствени кучета, което е намаляване на техния брой с 67,7% в сравнение с броят им от първото преброяване през 2007 г., когато броят на животните е бил 11 124.

Съгласно указания, дадени на Столична община с писмо изх. № 08-15/ 18.03.2021 г. на МЗХГ, срокът за приемане на общинска програма и план за действие не е обвързан с извършването на преброяване на безстопанствените кучета на територията на съответната община, поради което, в настоящия анализ са използвани именно данните от гореспоменатото последно преброяване.

Към периода на преброяването броят на безстопанствените кучета е изчислен на 3589 (+/- 10 %). Този брой е изчислен на база на отчетените от преброяващите кучета без

надзор, забелязани на обществени места, индустриални зони или изоставени имоти. Най-много са кучетата в столичните райони „Сердика“ (316), „Подуяне“ (314), „Панчарево“ (310), „Връбница“ (300) и „Люлин“ (279), а най-малко в „Оборище“ (4), „Изгрев“ (7), „Средец“ (25), „Лозенец“ (25), „Студентски“ (25) и „Триадица“ (40).

При анализа на резултатите прави впечатление, че в първите шест района с най-висок брой животни е съсредоточена около 50% от популацията, докато в последните шест района, които са и централ–и - само около 4%. Районите с най-висока популация са в периферията на столицата, защото често там се изоставят вече нежелани домашни любимци, техните потомства, както и животни от съседни общини. В тези райони са разположени и едни от най-големите индустриални зони, в които традиционно има много кучета (настоящи и бивши кучета пазачи, изоставени любимци).

Районът с най-голям брой безстопанствени кучета при преброяването от 2018 г. е „Сердика“ (316). Районът се характеризира с наличието на големи промишлени зони, в които традиционно като „безплатна охрана“ се ползват кучета. Подобно е положението и в другите райони с висок брой безстопанствени животни: „Подуяне“ (314), „Панчарево“ (310), „Връбница“ (300) и „Люлин“ (279). Характерно за всички тези райони е, че се намират в периферията на столицата, където традиционно се изхвърлят нежеланите кучила от съседните общини.

Най-много некастрирани четириноги се наблюдават в район „Панчарево“. Географските особености го правят привлекателно място не само за туризъм, но и за изхвърляне на нежелани кучила. Наличието на гора затруднява екипите по залавяне на бездомни животни. Най-висок процент на некастрирани кучета се наблюдава в районите с много села и в тези, които има жилищни зони използвани за сезонен отдих – „Кремиковци“, „Нови Искър“, „Овча купел“, „Витоша“ и „Банкя“. Трябва да се обърне сериозно внимание на т.нар. „виладжийски“ кучета, защото в настоящото преброяване основно те се намират в групата на некастрираните животни.

Друг район, който традиционно се следи с голям интерес, е „Красна поляна“, поради факта, че на територията му се намира кв. „Факултета“, в която живеят големи групи малцинствено население. Усилията на Столична община и ОП „Екоравновесие“ в този район са дали положителен резултат, тъй като при извършване на преброяването е наблюдаван висок процент кастрирани кучета.

Най-трудната за анализ е групата на неопределените кучета, защото те могат да бъдат както кастрирани, така и некастрирани. Към 2018 г. районите с най-висок брой неопределени кучета са „Сердика“ (90), „Подуяне“ (69) и „Връбница“ (55). Причината кучетата да бъдат поставени в графа „неопределени“ е, че екипите не са успели да се доближат достатъчно близо до тях, за да ги определят. Животните са несоциали и при опит за контакт от страна на непознати хора бягат. Това са основно кучета, които живеят в перферията на индустриалните зони.

За първи път в преброяването от 2018 г. се наблюдават райони, където са забелязани само кастрирани кучета: „Оборище“ (4), „Изгрев“ (7), „Лозенец“ (25) и „Красно село“ (62). Тези райони оформят центъра на гр. София. Животните са възрастни и кастрирани. Наблюдават се много бездомни котки, което е в пряка връзка с намалялата популация на бездомни кучета, поради освободените ресурси на средата - храна, вода, подслон.

Разпределението на кучета по райони до известна степен е условно, поради миграцията на животните. Общото физическо състояние на животните е добро. В централните райони се наблюдават основно кучета с възраст над средната, докато в крайните райони се наблюдават основно по-млади четириноги. Забелязаните кученца под 6-

месечна възраст са малко. Увеличава се популацията на бездомните котки във всички райони на гр. София, особено в централните части.

Съгласно изискванията на Националната програма и на Наредба № 4, веднъж на всеки две години, в периода март-юни или септември-ноември, следва да се извършва преброяване на безстопанствените кучета на територията на Столична община. За целта, в срок до 20 януари на съответната календарна година, министърът на земеделието, храните и горите изпраща уведомление до кмета на общината. В уведомлението се определя срок за провеждане на преброяването. От своя страна, кметът или определено от него длъжностно лице организира и контролира изпълнението на дейностите. Преброяването се извършва от представители на общината и организации за защита на животните или други юридически или физически лица с опит в областта на статистиката или ветеринарната медицина, преминали курс по защита и хуманно отношение към животните, по начин и при условия, които не причиняват ненужна болка, страдание или стрес на животните и при спазване на принципа за липса на конфликт на интереси по смисъла на чл. 52 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество. В преброяването не се допускат да участват лица, извършващи кастрация и обработка на кучетата по Националната програма на територията на Столична община.

Преброяването се извършва по методика, одобрена от кмета на общината, като може да се използва примерната методика за преброяване на безстопанствените кучета на територията на Република Българи, съгласно Националната програма. За успешното прилагане на примерната методика е необходимо наличието на определена информация: обща дължина на пътната мрежа (в км.) и/или общ брой на жилищните сгради и/или брой на улиците. При липса на достатъчно данни може да бъде използван и само един от изброените критерии, като за най-надежден се счита дължината на пътната мрежа на територията на населеното място. По време на самото преброяване всеки екип обикаля улиците на населеното място и отчита броя на забелязаните животни за изминатото разстояние /брой сгради/ брой улици. Данните се записват и отчитат, като след обобщаването им по формула на принципа на простото линейно уравнение се изчислява общият брой на безстопанствените животни въз основа на общата пътна мрежа /общ брой жилищни сгради/ общ брой на улиците. Допустимата грешка е +/- 10%. За постигане на по-точни резултати се препоръчва покриване на по-голяма територия на населеното място. От значение е преброяването да се извършва при подходящи метеорологични условия, съобразени с етологичните особености на кучетата.

3. Цели, задачи и индикатори за изпълнение на настоящата Програма на Столична община.

3.1. Цели на Програмата на Столична община.

Настоящата Програма на Столична община за изпълнение на Националната програма има следните цели:

1. Изпълнение на Националната програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и Наредба № 4 от 01.02.2021 г. за прилагане на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност;

2. Овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Столична община, чрез:

2.1. Постигане регистрация на минимум 90% от отглежданите домашни кучета на територията на Столична община;

2.2. Повишаване на културата на отглеждане на домашните кучета, с оглед насърчаване на кастрацията и отговорното им стопанисване, съгласно чл. 35 и чл. 36 от ЗЗЖ;

2.3. Повишаване на осведомеността на обществото, относно ползите от прилагането на принципа „кастрирай и върни“ при овладяването на популацията на безстопанствените кучета;

2.4. Установяване на ефективен механизъм за взаимодействие на Столична община с ветеринарните власти, ветеринарните лекари и етажните собствености (по възможност и с Национална агенция за приходите), с цел прилагане на механизмите за ефективен контрол на отглеждането, развъждането и търговията с кучета на територията на Столична община, предвидени в българското законодателство;

2.5. Постигане на контрол над популацията на безстопанствените кучета чрез масова кастрация, маркиране, ваксинация, вътрешно и външно обезпаразитяване и връщане по места, съпътствано с издаване на паспорт и вписване в регистър по чл. 47, ал. 7 от ЗЗЖ.

3.2. Задачи на Програмата на Столична община.

В съответствие с приоритетите на Националната програма, Програмата на Столична община има следните задачи:

а) Анализиране на причините, водещи до наличие на безстопанствени кучета на територията на Столична община и тяхната популация;

б) Набелязване на конкретни мерки по отношение на всяка идентифицирана причина;

в) Иницииране на действия за идентификация, регистрация и въвеждане на данни в ИИС на БАБХ на всички домашни кучета, отглеждани на територията на Столична община.

г) Иницииране на действия за идентификация, регистрация и въвеждане на данни за безстопанствените кучета на територията на Столична община в ИИС на БАБХ и в регистрите по чл. 47, ал. 7 от ЗЗЖ на всички официални приюти;

д) Масова кастрация, ваксинация и обезпаразитяване на безстопанствените кучета на територията на Столична община и редовната им профилактика;

е) Повишаване на информираността на населението на Столична община, по отношение ползите от кастрацията на домашните кучета и ползите от кастрацията и връщането по места на безстопанствените;

ж) Насърчаване на кастрацията на домашни/дворни кучета на територията на Столична община и въвеждане на стимули за собствениците на кастрирани кучета;

з) Стимулиране осиновяването на безстопанствени кучета от приютите на територията на Столична община;

и) Повишаване на информираността на населението на Столична община за създаване на трайно и отговорно поведение при отглеждането на домашни/дворни кучета.

3.3. Индикатори за изпълнение и постигане на целите на Програмата на Столична община.

а) Брой на регистрираните домашни кучета;

б) Брой на кастрираните домашни кучета;

в) Намален брой на неоснователните сигнали за безстопанствени кучета;

г) Брой подадени декларации за надзорници по чл. 47 ал. 3 от ЗЗЖ;

д) Брой на регистрираните безстопанствени кучета в ИИС на БАБХ и в общинските регистри по чл. 47, ал. 7 от ЗЗЖ за всички официални приюти;

е) Брой на безстопанствените кучета, които са подложени на профилактика, съгласно чл. 49 от ЗЗЖ;

ж) Брой на поставените къщички, по реда на Наредбата за преместваемите обекти, за рекламните, информационните и монументално-декоративните елементи и за рекламната дейност на територията на Столична община;

з) Брой на изпълнените дейности за подобряване на условията в общинските приюти и оптимизиране на техния капацитет;

и) Наличие на свободен капацитет в общинските приюти.

4. Очаквани резултати от прилагането на Програмата на Столична община.

Предвид концепцията за изготвяне на Национална програма и резултатите, които се целят в национален мащаб, прилагането на Програмата на Столична община се очаква да постигне следните резултати:

а) Намаляване на броя на безстопанствените кучета и установяване на траен контрол върху тяхната популация на територията на Столична община;

б) Намаляване на рисковете от разпространението на заболявания, пренасяни от безстопанствените кучета на територията на Столична община;

в) Увеличаване на информираността, отговорността и активността на населението на Столична община при отглеждане на домашни кучета и в отношението им към безстопанствените такива.

г) Установяване на траен контрол върху отглежданите домашни кучета на територията на Солична община.

РАЗДЕЛ III. Мерки по Програмата на Столична община.

1. Анализ на методите и мерките за овладяване на популациите на безстопанствените животни, възприети от някои европейски страни.

В периода от зимата на 2006 г. до пролетта на 2007 г. е проведено изследване върху мерките за контрол на популациите на безстопанствените кучета и котки, възприети от

редица европейски държави.[6] Според обобщените резултати 31 от проучените държави са разпределени в 5 основни групи в зависимост от ефективността на прилаганите мерки, както следва:

А) Държави с добър контрол и липса на безстопанствени кучета (8 държави – 25%) – Белгия, Дания, Финландия, Германия, Нидерландия, Норвегия, Швеция, Швейцария.
• Добро национално законодателство по отношение на хуманното отношение към животните, развъждането и търговията с домашни любимци и контрола на безстопанствените животни;
• Предвидените мерки се контролират от местната власт и стриктно се изпълняват от гражданите;
• Задължителна идентификация, регистрация или лиценз;
• Засилен контрол върху развъждането на кучета, водещ до високи цени (поради наличие основно на чистокръвни кучета) и липса на свръхпопулация;
• Улавяне на безстопанствените кучета, настаняване в приюти, осигуряване на нов дом или евтаназия (с изключение на Германия);
• Добро взаимодействие между неправителствени организации и държавни институции;
• Кастрацията или предпазването от нежелана бременност е задължение на собствениците, липса на финансирани програми за кастрация (липса на необходимост от подобен тип програми);
• Силно застъпени програми за обучение на стопаните.

Б) Държави с нисък брой на безстопанствени кучета (1 държава – 3%) – Словения.
• Прогресивно развиващо се законодателство;
• Задължителна регистрация и въвеждане в централизиран регистър;
• Безплатно микрочипиране на всички кучета, родени след 2003 г.;
• Улавяне на безстопанствените кучета, настаняване в приюти, осигуряване на нов дом;
• Добро взаимодействие между неправителствени организации, ветеринарни лекари и държавни институции;
• Организиране на кастрационни програми на ниска цена от общините (два пъти годишно), кастрация на животните, настанени в приюти;
• Развиващи се програми за обучение на стопаните.

В) Държави с постепенно подобряваща се ситуация (2 държави – 6%) – Великобритания, Ирландия.
• Добро национално законодателство;
• Лицензиране в Ирландия (отменено в Обединеното кралство), но липса на постоянен контрол;
• Липса на заложен в законодателството метод за перманентна идентификация;
• Улавяне на кучетата, престой в приют (минимум 7 дни), предаване на центрове за осиновяване;
• Широка мрежа от приюти, управлявани основно от неправителствени организации;
• Добро взаимодействие между органите на местната власт и приютите за животни;
• Кастрационни програми за стопани с нисък доход, даващи положителен резултат;
• Мрежа от програми за обучение на стопаните, ръководени от неправителствени организации, органи на местната власт и практикуващи ветеринарни лекари.

---

[6] Tasker, L. (2007). Stray Animal Control Practices (Europe). WSPA and RSPCA

Г) Държави с непроменяща се ситуация (14 държави – 45–) - Босна и Херцеговина, България, Хърватия, Естония, Чехия, Гърция, Унгария, Италия, Литва, Малта, Полша, Португалия, Сърбия, Испания.

• Наличие на законодателство, включващо основните принципи за хуманно отношение към животните;
• Ограничено или липсващо законодателство по отношение на развъждането, търговията и отглеждането на домашни любимци, слабо застъпено законодателство по отношение на мерките за контрол на популациите на безстопанствените кучета;
• Слаб контрол на съществуващите мерки;
• Слаб контрол на свръхпродукцията на кучета;
• Задължителна регистрация или лицензиране (но слаб контрол за спазване на изискването), перманентен метод за идентификация е регламентиран само в 5 от държавите;
• Улавяне на скитащи кучета и настаняване в приюти (обикновено слабо финансирани);
• Слабо взаимодействие между различни институции (с изключение на Полша);
• Кастрационни програми за лица с ниски доходи, финансирани предимно от неправителствени организации (ограничено значение);
• В 7 от държавите са налице програми за обучение, осъществявани предимно от неправителствени организации (ограничен ефект – с изключение на Унгария).

Д) Държави с влощаваща се ситуация и липса на контрол (6 държави – 20%) – Албания, Армения, Азербайджан, Р. Беларус, Молдова, Украйна.

• Ограничено национално законодателство, липсващо или слабо застъпено законодателство по отношение на развъждането и търговията с кучета и мерките за контрол на популациите на безстопанствените кучета;
• Много слаб контрол (респ. спазване) на съществуващите мерки;
• Липса на регистрация или лицензиране с изключение на Беларус и Украйна (липсващ контрол), доброволна идентификация;
• Умъртвяването на безстопанствени животни на място или след улавяне е типична, но неефективна практика (не води до намаляване на броя им);
• Пълна липса на контрол върху източника на безстопанствени животни;
• Много нисък брой на приюти за животни;
• Ограничен брой финансирани кастрационни програми в 4 от 6 държави;
• Ограничени и слабо ефективни програми за обучение в 2 от 6 държави (в останалите липсват).

От разгледаните примери за възприети практики и постигнати резултати, може да се направи извода, че основна мярка за решаване на проблема с безстопанствените животни е строго регламентираният и действително изпълняван контрол върху домашните кучета. Това включва непрекъснат и повсеместен контрол върху идентификацията и регистрацията на стопанисваните кучета и въвеждане на реални (вместо неясно заложени) изисквания и ограничения върху разплода на домашни любимци. Тези мерки могат да се нарекат първостепенни (тъй като са насочени към първоизточника), като несъмнено ползата от тях е известна отдавна. Всички останали групи мерки могат да бъдат определени, като второстепенни (или спомагателни). Както се вижда от направения анализ, всички държави, осланящи се основно на второстепенни мерки, попадат в групите на страните с непроменяща или влошаваща се ситуация.

Резултатите от проучването на екипа на Тракийски университет - Стара Загора на основните мерки за контрол на популациите на кучетата в няколко европейски държави са представени в Приложение 2.

2. Мерки за овладяване и контрол на популацията на безстопанствените кучета на територията на Столична община, чрез оперативно прекратяване на функцията на половите жлези (кастрация) и връщане по места.

Подходът за овладяване популацията на безстопанствените кучета, заложен в ЗЗЖ, включва тяхното залавяне, кастрация и връщане по местата на залавянето им, чиято цел е да спре цикличния процес по запълване на освободените места. Кастрирането на кучетата и връщането им по местата, от които са заловени, няма да позволи освобождаване на ниши, защото ще са запълнени с животни, които не се възпроизвеждат, т. е. ще се блокира раждаемостта. [7]

Всички членове на екипите, които участват в залавянето на безстопанствени кучета на територията на Столична община, трябва да са преминали курс по защита и хуманно отношение към животните с издадено удостоверение за преминато обучение, и при действията си да се ръководят и контролират от ветеринарен лекар. Залавянето на кучета, задължително следва да става по начин и при условия, които не причиняват ненужна болка, страдание или стрес на животните.

Предвид, все още ниския процент на осиновяемост на кучета от приюти в страната, както и слабия интерес към нечистопородни кучета от страна на българските граждани, практиката за „отглеждане доживот или до осиновяване“ категорично ще има за резултат значително превишаване на капацитета на действащите у нас приюти. Това, от своя страна, ще доведе до липса на места за новопоявилите се (изоставени) скитащи кучета и тяхното безконтролно размножаване.

С оглед горното, като най-подходяща за нашата страна се препоръчва т.нар. TNR (CNR) практика – улавяне, обработка (обезпаразитяване, ваксинация, кастрация и идентификация) и освобождаване (връщане по места) на безстопанствените кучета. В тази връзка могат да бъдат посочени множество примери, потвърждаващи ефективността на проведени в различни държави CNR кампании. Практиката е ефективна в дългосрочен план, тъй като води до експоненциално намаляване на популацията на безстопанствените животни, но са необходими няколко години до поява на видим резултат.[8] Например, CNR кампания, проведена в Одеса (Украйна), води до редуциране на броя на безстопанствените кучета от 70 000 до 3 000 – 4 000 (т.е. редуциране с ~ 95%) в рамките на около 12 години.[9] Също така, в обзорно проучване на Jackman & Rowan (2007) е отбелязано, че програмата TNR (CNR) в Джайпур (Индия) постига първоначално редуциране на кучешката популация с 28%. В допълнение, провеждането на програмата е свързано със значително

[7] Съгласно § 1, т. 1. от Допълнителните разпоредби на ЗЗЖ „Блокиране на раждаемостта“ е спиране възпроизводството на популацията на безстопанствените кучета и регистрация на домашните кучета.
[8] Cassaro, A. (2016). Stay not Stray: Research and Social Business Plan. (http://www.wingate.edu/wp-content/uploads/2016/05/Cassaro-PDF.pdf; Accessed 26.02.2018).
[9] Furler-Mihali, A. I. (2017). Stray dog & feral cat populations in Europe: from culling to care. Animal Welfare and Castration Center in Odessa, Ukraine. Conference on stray dog and feral cat populations in Europe, 26 April 2017, Brussels (http://www.animalwelfareintergroup.eu/wp-content/uploads/2011/08/Odessa-programme-DTB.pdf; Accessed 26.02.2018).

намаляване на случаите на бяс, като през 2002 и 2003 г. не са констатирани случаи на бяс в районите с въведена CNR практика.[10]

TNR практиката задължително трябва да обхваща и бременните животни (с изкл. на случаи, в които по преценка на ветеринарен лекар това е невъзможно). Освен това, може да се предположи, че провеждането на коректна, контролирана (без имитационни кастрации) и широкообхватна TNR кампания в комбинация с повишаване на анималистичната култура на населението и стриктен контрол върху идентификацията, регистрацията и развъждането на домашни кучета (т.е. първостепенните мерки) ще бъде значително по-ефективно по отношение на безстопанствените кучета в сравнение с резултатите, получени при котки. Това предположение се основава на факта, че кучетата са по-едри, респ. по-лесни за откриване и залавяне, и значително по-зависими от човека в сравнение с безстопанствените котки.

При предприемане на действия по масова кастрация на безстопанствени и свободно отглеждани кучета трябва да се имат предвид следните важни условия: първоначална целева група са кучетата в малките населени места и райони (вкл. квартали), населени с малцинства; основна целева група са женските кучета поради по-голямата им значимост в размножителния процес; насочване на усилията не само към безстопанствени, но и към домашни свободно или дворно отглеждани кучета; кастрациите да бъдат съпроводени от идентификация (микрочипиране), регистрация и въвеждане в електронна база данни (ИИС на БАБХ); кастрациите да не бъдат имитационни (напр. отстраняване само на единия яйчник при женските кучета, нанасяне само на кожен разрез и зашиване и др.). Препоръчителен вариант за стартиране на подобна кампания е извършването на изброените действия по самите населени места чрез първоначално мотивиране на населението (напр. извършване на манипулации на достъпни или символични цени) и със съдействието на ветеринарни лекари, доброволци и органи на местната власт.

а) Общи данни и анализ на наличните ветеринарномедицински практики на територията на Столична община.

Съгласно ЗСОВЛБ, съсловната организация на ветеринарните лекари в България е с наименование Български ветеринарен съюз (БВС). Ветеринарните лекари, които упражняват професията си, членуват в организацията. БВС е юридическо лице със седалище град София и областни колегии. Регионалната структура на БВС за територията на Столична община е Областна колегия София – град.

Според Националния регистър на ветеринарните лечебни заведения и ветеринарните лекари работещи в тях, поддържан на електронната страница на БАБХ (актуален към 25.08.2022г.)[11], на територията на Столична община са регистрирани общо 349 ветеринарни лечебни заведения. По категории, те са разпределени, както следва:

- Ветеринарни клиники – 58 броя, от които 2 бр. със заличена регистрация и 2 бр. прекатегоризирани в амбулатория I-ва категория;
- Ветеринарни амбулатории – 291 броя, от които 45 бр. със заличена регистрация, 14 бр. прекатегоризирани във ветеринарни клиники и 8 бр. прекатегоризирани в друга категория амбулатория.

---

[10] Jackman, J., & Rowan, A. (2007). Free-roaming dogs in developing countries: The benefits of capture, neuter, and return programs. In D.J. Salem & A.N. Rowan (Eds.), The state of the animals 2007 (pp. 55-78). Washington, DC: Humane Society Press.

[11] https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/registers/reg_vlz

Разпоредбите на ЗЗЖ вменяват задължение за БВС да участва в осъществяването на Националната програма, в сътрудничество с другите отговорни институции, и да съдейства на органите на местното самоуправление при нейното изпълнение, но по отношение на Столична община липсва информация за действията, които е предприела или възнамерява да предприеме в тази посока Областната колегия София – град. В тази връзка, може да се отчете като недостатък липсата на комуникация между Общината и Областната колегия.

б) Общи данни и анализ за нагласите на населението на Общината за участие в кампании за кастрация и регистрация на дворни кучета.

Действащото законодателство насърчава кастрацията на домашните/дворните кучета, като техните собственици са освободени от „такса за притежаване на куче“, съгласно разпоредбите на ЗВД.

Анализът на данните на доброволно предоставените кучета от собствениците им, за безплатна кастрация в общинска ветеринарна клиника „Връбница“, показва една относително трайна тенденция през последните 5 (пет) години. Средногодишно в клиниката се кастрират между 400 и 420 домашни кучета. Имайки предвид, че основната причина за наличие на безстопанствени кучета е неконтролираното размножаване на домашни кучета и техни потомци, които са преминали към групата на безстопанствените, е необходимо да се наблегне на кампаниите за безплатна кастрация, ваксинация, идентификация и регистрация на домашни и дворни кучета.

Ефективността на досега действащата програма се състои в прилагане на комплекс от мерки, който е обвързан с множество институции и единен подход за работа (в основата на който е механизмът „кастрирай и върни на място“) във всички места на територията на Столична община. Популацията на безстопанствените кучета е овладяна, в значителна степен, чрез кастрация на голям процент от животните, при спазване на изискванията за хуманно отношение, но все още остава сериозен проблемът със собствениците на домашни кучета, които в голям процент не са склонни да подложат любимците си на кастрация.

Като основен похват за преодоляване на този проблем е необходимо да бъдат провеждани масирани разяснителни и информационни кампании за ползите от кастрация на домашните кучета. В тези инициативи е наложително да се включват медии и представители на неправителствения сектор, които с експертния си опит в областта да допринасят за по-бързото преодоляване на стереотипите, свързани с кастрацията на домашни любимци.

3. Мерки, свързани с дейността на общинските приюти за безстопанствени кучета на територията на Столична община - описание; местонахождение; капацитет; персонал; възможности; изпълнени до момента дейности.

Столична община, чрез ОП „Екоравновесие“ стопанисва три общински приюта за безстопанствени кучета: „Горни Богров“, „Слатина“ и „Сеславци“, и една ветеринарна клиника в район „Връбница“. Четирите обекта са регистрирани от контролния орган ОДБХ – София град.

3.1. Общински приют за безстопанствени кучета в с. Горни Богров.

Общинският приют за безстопанствени кучета „Горни Богров“ е изграден и въведен в експлоатация през 2012 г., с капацитет 840 бр. кучета. През 2014 г. е извършена реконструкция и разширение, в резултат на което е въведен в експлоатация II-ри етап на приюта. Общият му капацитет за настаняване става 1524 кучета. Приютът е разположен на

територия от 39 декара, като е организиран със заграждения и навеси, към които са направени допълнителни приспособления за защита от неблагаприятни атмосферни условия – изградени са къщички за животните и са монтирани прозрачни ветрозавеси, мрежи и постелки. Обектът разполага с канализация за битови отпадъчни води с две изгребни ями, канализация за дъждовни води, питейно - битов водопровод, водопровод за хигиенни нужди от собствен водоизточник, площадково осветление, асфалтови алеи, бетонови настилки и тротоари. За осигуряването на здравни грижи за кучетата, настанени в приют „Горни Богров“, през 2017 г. е изградена амбулатория за ветеринарномедицински манипулации с изолатор за болни и наранени животни към нея. Амбулаторията разполага с необходимия инвентар и оборудване за извършване на ветеринарномедицински дейности – маса за прегледи и обработка на животни, медицински шкаф за съхранение на ветеринарномедицински продукти, стерилни консумативи, стойка за венозни инфузии, инструментална маса, стетоскоп и термометър, отоскоп, общ хирургичен набор и др. Обособен е стационар с 10 бр. клетки за кучета нуждаещи се от лечение.

Дейността на приют „Горни Богров“, механизмите за нейното осъществяване, условията за отглеждане на безстопанствени кучета, залавянето, транспортирането, манипулациите, правомощията на служителите и редът за достъп на граждани, са разписани и определени в Правилника за вътрешния ред на приют „Горни Богров“, който е съгласуван от директора на ОДБХ – София град и кмета на Столична община. Правилникът е оповестен на електронната страница на ОП „Екоравновесие“.[12]

Общински приют „Горни Богров“

3.2. Общински приют за безстопанствени кучета в кв. „Слатина“.

Общинският приют за безстопанствени кучета „Слатина“ е изграден и въведен в експлоатация през 2008 г. по договор между Столична община и Национална фондация за защита на животните – България, съвместно със Сдружение „Тиерхилфе Зюден е. Ф.“ – Федерална република Германия. Обектът е с изцяло закрити помещения, като неговият капацитет е 100 кучета. Приютът разполага с: приемна; чакалня и помещение за посетители; ветеринарна амбулатория с операционна, манипулационна и лекарски кабинет; 2 броя изолаторни помещения с дворчета и 22 броя помещения с дворчета за настаняване. Правилникът за вътрешния ред на приют „Слатина“ (съгласуван от директора на ОДБХ – София град и кмета на Столична община) е оповестен на електронната страница на ОП „Екоравновесие“.[13]

---

[12] http://ecoravnovesie.com/wp-content/uploads/2013/10/Pravilnik_Gorni-Bogrov_nov.pdf.
[13] http://ecoravnovesie.com/wp-content/uploads/2020/05/Pravilnik-priut-Slatina.pdf

Общински приют „Слатина“

3.3. Общински приют за безстопанствени кучета в кв. „Сеславци“.

Общинският приют за безстопанствени кучета „Сеславци“ е с първоначална регистрация от 2006 г. Обектът е със закрити помещения, като през 2017 г. – 2018 г. е извършен основен ремонт, обхващащ административната сграда и основната сграда за кучета, с изграждане на нови вътрешни и външни заграждения. Проектът за ремонта е съгласуван с Фондация „Четири лапи“. Отоплението на приюта е организирано от възобновяема енергия, като е инсталирана термопомпа по проект „Основно обновяване на отоплителна и вентилационна инсталация чрез изграждане на централна отоплителна инсталация от термопомпен агрегат Вода – Земя“. Проектът е реализиран по Програма BG04 „Енергийна ефективност и възобновяема енергия“, процедура BG04-02-03-1 „Повишаване на енергийната ефективност и използване на енергия от възобновяеми източници за отопление в общински и държавни сгради и локални отоплителни системи, по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. След ремонта, през месец август 2019, приютът е обособен за насърчаване осиновяването на безстопанствени кучета и специализиран за отглеждане на майки с малки кученца. Капацитетът му е 100 места за настаняване на кучета. Правилникът за вътрешния ред и организацията на работа на приют „Сеславци“ (съгласуван от директора на ОДБХ – София град и кмета на Столична община) е оповестен на електронната страница на ОП „Екоравновесие“.[14]

Общински приют „Сеславци“

[14] http://ecoravnovesie.com/wp-content/uploads/2013/10/Pravilnik-Seslavci-1.pdf

3.4. Общинска ветеринарна клиника в ж.к. „Връбница“.

Общинската ветеринарна клиника „Връбница“ е ветеринарно лечебно заведение, регистрирано от ОДБХ – София град по реда на Наредба № 42. Извършената регистрация е легитимирана с удостоверение № 011/03.06.2015 г. и уникален регистрационен № 2291034. Намира се в гр. София, между бул. „Ломско шосе“, ул. „Острова“ и ул. „Борислав Кръстанов“ в ж.к. „Връбни–а - 2 част“. Клиниката е снабдена със стационар и обособен сектор за образна диагностика. Разполага с автоматичен хематологичен анализатор (апарат за пълна кръвна картина) и автоматичен биохимичен анализатор (апарат за биохимия). Заведението е специализирано за прием и ветеринарномедицински манипулации на безстопанствени кучета. За всички кучета, постъпващи в клиниката, се съставя констативен протокол от приемателна комисия. В протокола се отбелязва броя на животните, чието здравословно състояние позволява да бъдат кастрирани. Кучетата, за които е преценено от квалифициран ветеринарен лекар, че не са в добро общо състояние, се настаняват в помещения за последващи прегледи и лечение. При необходимост, по преценка на ветеринарен лекар, се извършват и тестове. След като общото им състояние позволява, кучетата са подлагат на кастрация. Настанените в клиниката животни ежедневно се обгрижват от ветеринарни лекари и работници. С оглед осигуряване на безопасни санитарно-хигиенни условия, провеждане на правилно лечение и гарантиране спокойствието на настанените за възстановяване животни, достъпът до помещенията на ветеринарното лечебно заведение не е свободен за граждани. На официалната електронна страницата на ОП „Екоравновесие“ (http://ecoravnovesie.com) е създадена секция на ветеринарна клиника „Връбница”, където текущо се публикуват снимки на всичкикучета, които са били лекувани или се лекуват в клиниката, с кратка информация за състоянието, в което са постъпили животните, назначеното лечение и постигнатите резултати.

След създаването на специализираното звено „Зоополиция“ към МВР през 2018 г., все по-често се налага ОП „Екоравновесие“ да съдейства на структурите на СДВР, като приютява домашни кучета, които представляват веществени доказателства по хода на полицейски производства. Всяко животно се предоставя на общинското предприятие с постановление, издадено от съответното районно управление на дирекцията. Според текста на постановленията, кучетата трябва да бъдат пазени с грижата на добър стопанин, да не се ползват и променят и да не бъдат извършвани юридически или фактически разпореждания с тях, до приключване на съответното дело или до ново разпореждане на съответния компетентен орган. На практика, тези ограничителни условия не позволяват животните да бъдат подложени на ветеринарномедицинска обработка. Същевременно, в повечето случаи, процесните кучета не са кастрирани и маркирани и това прави невъзможно настаняването им за отглеждане в общински приют, тъй като е в противоречие с вътрешните правилници за работа на този вид обекти. Предвид горния факт, задържаните животни се приютяват във ветеринарната клиника „Връбница“. Обикновено, делата от подобен род продължават с години, а отговорните компетентни органи не се произнасят с ново разпореждане за преместване на животните, докато съответното дело не е приключило. В същото време, по същество, клиниката е заведение, в което се извършват ветеринарномедицински манипулации по кастрация и/или лечение на болни и наранени безстопанствени кучета, като след приключване на процедурите, животните се извеждат от обекта и се настаняват в приют или се връщат отново на улицата. Ветеринарната клиника не е място, в което дадено животно може да бъде отглеждано неопределено дълго време. Тази описана ситуация създава риск от компрометиране на работата на ветеринарна клиника „Връбница“, поради препълване на нейния капацитет.

Общинска ветеринарна клиника „Връбница“

3.5. Анализ на необходимостта от изграждане на регионален приют за безстопанствени кучета.

ЗЗЖ, Националната програма и Наредба № 4 допускат възможността за изграждане на регионални приюти, които да обслужват територията на две или повече съседни общини, като осигуряват поетапно настаняване за хуманно отглеждане и намиране на постоянен дом на обработени кучета след обявено доказано блокиране на раждаемостта на територията на цялата страна. Регионалните приюти се организират в области, на чиято територия няма изградени приюти или изградените такива са с недостатъчен капацитет и могат да бъдат изграждани и/или стопанисвани от:

- Две или повече съседни общини, в рамките на сключено споразумение за сътрудничество, съгласно Глава осма от Закона за местното самоуправление и местната администрация;
- Юридически лица с нестопанска цел, с предмет на дейност защита на животните;
- Съвместно от община и организация с предмет на дейност защита на животните или община и регистрирана ветеринарномедицинска амбулатория.

Изграждането на регионални приюти се подпомага, когато са изпълнени едновременно следните условия: на територията на съответните общини няма изградени общински или частни приюти или са с недостатъчен капацитет и на територията на всяка община е извършено най-малко едно преброяване на безстопанствените кучета в рамките на последните 3 години.

Становището за необходимостта от изграждането на регионален приют, със съответния капацитет, се дава от Консултативния съвет в областта на овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България, създаден към министъра на земеделието, храните и горите.

Описаните в предходните подточки общински приюти на Столична община са с достатъчен капацитет и възможности, за да посрещнат текущите нужди по настаняване на безстопанствени кучета, заловени от територията на общината. Освен това, не във всички съседни общини са налични данни за динамиката и движението на популациите на кучетата. Например, в община Перник има 3 бр. регистрирани приюти, в община Елин Пелин има 2 бр. регистрирани приюти и в община Костинброд има 1 бр. регистриран приют[15], но за общините Самоков, Своге и Божурище не се открива информация, относно предприети действия. Административна пречка за създаването на регионален приют с участието на Столична община би могло да се окаже обстоятелството, че общината е едновременно и със статут на самостоятелна административна област, в която не попадат съседните общини.

[15] БАБХ - Регистър на приютите (актуален към 23.8.2021 г.) https://www.bfsa.bg/bg/Object/site_register/view/5

Предвид гореизложеното, на този етап, Столична община няма необходимост от изграждане на регионален приют. Обсъждането на такава възможност, заедно с алтернативите за финансиране, следва да се има предвид при ясни индикации за предстоящо обявяване на доказано блокиране на раждаемостта на безстопанствените кучета на територията на цялата страна, в съответствие с § 1, т. 5 от Допълнителната разпоредба на Наредба № 4. Също така, решението по този въпрос не може да бъде еднолично на Столична община и следва да бъде потърсено след консултации със съседните общини, Областната управа на Област София и МЗХГ.

4. Мерки за контрол върху развъдниците, търговците на кучета, пазарите за животни, зоомагазините и собствениците на кучета, отглеждани като компаньони.

В Република България има законова забрана за търговия с кучета от нерегистрирани обекти. Въпреки това, на лице е голямо по обем нерегламентирано размножаване, нелегален внос и търговия на кучета. Тази дейност ощетява не само обществото чрез постоянното „захранване“ на популацията от безстопанствени кучета, но и държавата чрез несъбраните данъци. Нерегламентираното развъждане и внос се извършват без надлежния ветеринарномедицински контрол и представляват опасност за здравето на хората и животните.

Особено голям проблем през последните години е осъществяването на търговия и подаряване на кучета чрез интернет-сайтовете. Тази дейност все повече се разширява, поради липсата на регистрация, което от своя страна лишава компетентните органи от възможността да осъществяват контрол и да налагат санкции. С това се задълбочава ситуацията с нарастване на броя на безстопанствените кучета. Поради тази причина е необходимо активизиране на обществената намеса и повишаване информираността на гражданите за изпълнение на задълженията и контрола в тази област.

Аспект от проблема с контрола върху собствениците на кучета, отглеждани като компаньони, е липсата на обмяна на информация между ветеринарните и общинските власти. Така например, съгласно изискванията на ЗЗЖ и ЗВД, собствениците на кучета, навършили 6-седмична възраст, ги представят на регистриран ветеринарен лекар, който упражнява ветеринарномедицинска практика във ветеринарномедицинско заведение. От своя страна, ветеринарният лекар извършва официална идентификация, чрез поставяне на инжектируем транспондер и издаване на идентификационен документ (паспорт) и обезпаразитяване и ваксинация срещу болести по кучетата, различни от болестта бяс. След извършване на манипулациите, ветеринарният лекар въвежда данните в ИИС на БАБХ. Според разпоредбите на ЗВД, БАБХ не е задължена да осигури достъп на общинските власти до ИИС, поради което Столична община няма осигурен достъп до системата и не разполага с наличните данни в нея. Тук е мястото да се отбележи, че съгласно редакцията на ЗВД, актуална до 14.02.2020 г., практикуващите ветеринарни лекари са били длъжни да подават до съответните общини ежемесечни справки, съдържащи данни за извършените регистрации на домашни кучета. На практика, това изискване не е спазвано от ветеринарните лекари, практикуващи на територията на Столична община, за което общинската администрация, не еднократно, е сигнализирала МЗХГ и БАБХ.

Във връзка с горното, Столична община е отправила и няколко предложения до МЗХГ и БАБХ за иницииране на нормативна промяна, която да включи общините като субекти с право на достъп до ИИС, но към настоящия момент, общинските администрации продължават да са без право на пълен достъп до системата. В резултат от проведените

консултации, на Столична община (чрез дирекция „Околна среда“) е осигурена възможност за извършване на справки от ИИС, посредством средата за междурегистров обмен (RegiX). Справките се правят, единствено след въвеждане на номер на микрочип на животното, което значително ограничава възможностите при търсене на информация.

Друга слабост при комуникацията между институциите е обстоятелството, че националното законодателство не предвижда нормативна възможност за общинските власти да издават наредби за контрола върху отглеждането на животни – компаньони. Така например, *Наредбата за придобиване, притежаване и отглеждане на животни-домашни любимци (кучета и котки) на територията на Столична община*, която е била приета с Решение № 379 по Протокол № 92 от 23.06.2011 г. на СОС, е отменена /прогласена за нищожна/ в цялост, с Решение № 14265 от 14.11.2012 на Върховния административен съд, по административно дело № 9172/2012 г., поради липсата на нормативно основание в националното законодателство за издаването на такава наредба.

За да може да проследява броя на домашните кучета и да води някаква статистика, през 2012 г. Столична община е въвела служебен „Електронен регистър на домашните кучета“, който е инсталиран в столичните районни администрации и работи от м. януари 2013 г. В него се въвеждат данни за регистрирани кучета по райони. В последствие, регистърът е допълнен и с възможност за въвеждане на безстопанствените кучета, които са обработени по общинската програма. През 2015 г. е въведена актуализация на регистъра, която заменя съществуващия вариант. Новият официален регистър е „Регистър на домашни и безстопанствени кучета“. Данните в регистъра се въвеждат от районните администрации, на база постъпилите справки за декларирани кучета в отделите за местни данъци и такси. Предвид това обстоятелство, не може да се приеме, че общинският регистър съдържа точна информация за броя на отглежданите кучета на територията на Столична община, тъй като собствениците масово не декларират животните си.

С изменение и допълнение на ЗВД от 14.02.2020 г., в чл. 133, ал. 2, т. 10 беше създадено ново задължение на кметовете на общини, а именно - да поддържат и актуализират публичен регистър на домашните кучета, ловните кучета и кучетата, които придружават или охраняват селскостопански животни, които се придвижват към регистриран животновъден обект. В тази връзка, Публичният регистър на Столична община по чл. 133, ал. 2, т. 10 от ЗВД е публикуван на електронната страница на общината, в раздел „Околна среда“, подраздел „Животни“, рубрика „Регистър на домашните кучета“, на интернет адрес: https://www.sofia.bg/en/animals. Въвеждането на данни в този регистър също се извършва на база постъпилите декларирации за притежание на куче в отделите за местни данъци и такси.

Тук ще бъде разгледан и един проблем, който няма пряка връзка с популацията на безстопанствените кучета. Става въпрос за отглеждането на кучета – компаньони в сгради в режим на етажна собственост и междусъседските отношения, които могат да възникнат в резултат на това. За съжаление, много често културата на отглеждане на домашни кучета в жилищни блокове и кооперации е твърде занижена. Обичайна ситуация е, стопаните да не се съобразяват със съседите си, и да оставят своите животни да вдигат шум, да разнасят миризми и да са причина за създаването на лоши хигиенни условия.

Обществените отношения, свързани с управлението на общите части на сгради в режим на етажна собственост, както и правата и задълженията на собствениците, ползвателите и обитателите на самостоятелни обекти или на части от тях, са уредени в ЗУЕС.

Съгласно разпоредбите на закона, собствениците, ползвателите и обитателите на сграда в режим на етажна собственост, са длъжни да изпълняват изискванията на съответните нормативни актове при отглеждането на животни в самостоятелните си обекти и да не създават безпокойство на непосредствените си съседи, да спазват санитарните и хигиенните норми и да изпълняват задълженията, произтичащи от правилника за вътрешния ред.

Собственик, ползвател или обитател в сграда или отделен вход в режим на етажна собственост, който не изпълнява задълженията си по ЗУЕС или нарушава правилата за вътрешния ред в етажната собственост и създава безпокойство, по-голямо от обичайното, за другите собственици и/или ползватели и обитатели, се наказва с глоба. Установяването на нарушенията се извършва, чрез протокол, съставен от управителния съвет. Когато в етажната собственост няма избран управителен съвет, протоколът се съставя от управителя и двама собственици и/или ползватели, а при отказ от страна на управителя, протоколът се съставя от трима собственици и/или ползватели. Констативният протокол съдържа данни за лицето, извършило нарушението, описание, време и дата или период и място на извършеното нарушение. Констативният протокол се съставя в три еднообразни екземпляра, по един за председателя на управителния съвет (управителя) или един от собствениците, участвали в съставянето му, нарушителя и общинската или районната администрация. След съставянето на протокола, председателят на управителния съвет (управителят), е необходимо незабавно да го предостави на районната администрация. От своя страна, районната администрация съставя акт за установяване на нарушението, а кметът на района, или от оправомощено от него длъжностно лице, издава наказателно постановление.

Поради ред причини, описаният регулаторен механизъм на ЗУЕС, на практика не е ефективен.

За постигане на ефективен контрол върху идентификацията и регистрацията на домашните кучета могат да бъдат разгледани следните възможности:

- Сключване на договори с физически или юридически лица с цел осъществяване на по-широкообхватен контрол, т.е. във всички населени места в рамките на Столична община;
- Безплатна идентификация, чрез поставяне на инжектируем транспондер (микрочип) при посещение на ветеринарномедицинско заведение (по примера на Словения);
- Въвеждане на изискване за задължително микрочипиране при посещение на ветеринарномедицинско заведение (в противен случай животното да не може да бъде прието за профилактика, диагностика, лечение и др.);
- Извършване на безплатна (или на ниска цена) идентификация и регистрация на кучетата в малките населени места (както и на кучета, стопанисвани от пенсионери или социално слаби лица) и др.

Конкретните мерки в това отношение, които са предвидени за изпълнение, са представени в РАЗДЕЛ –V - План за действие на Столична община.

а) Иницииране на мерки и механизми, насочени към ефективен контрол върху обектите за развъждане и търговия с кучета, съгласно изискванията на чл. 137 от ЗВД.

Според изискванията на ЗВД, собствениците на обекти, в които се отглеждат, развъждат и/или предлагат домашни любимци с цел търговия, на пансиони, изолатори и

приюти за животни ги регистрират по реда на чл. 137 от закона, като към заявлението прилагат и удостоверение за завършен курс по защита и хуманно отношение към животните.

Данните от Регистъра на развъдниците за кучета, поддържан на електронната страница на БАБХ (актуален към 25.08.2022г.)[16] показват, че на територията на Столична община има регистрирани общо 7 развъдника за кучета, както следва:

- Развъдник с капацитет до 10 бр. кучета /Немски шпиц и Английски булдог/, намиращ се в с. Мало Бучино, район „Овча купел";
- Развъдник с капацитет до 20 бр. кучета, намиращ се в с. Мало Бучино, район „Овча купел";
- Развъдник с капацитет до 15 бр. кучета /едри породи/, намиращ се в с. Волуяк, район „Връбница";
- Развъдник с капацитет до 20 бр. кучета /Немски шпиц/, намиращ се в кв. „Горубляне", район „Младост";
- Развъдник с капацитет до 10 бр. кучета /Немски шпиц/, намиращ се в кв. „Драгалевци", район „Витоша";
- Развъдник с капацитет до 10 бр. кучета, намиращ се на ул. „Незнаен войн" № 14, район „Възраждане";
- Развъдник с капацитет до 20 бр. кучета, намиращ се в кв. „Васил Левски", район „Подуяне".

Посочените данни са официални, но в никакъв случай на могат да бъдат приети за обективни. Вероятно, реалният брой на тези обекти на територията на Столична община е поне пет пъти по-голям. В подкрепа на това предположение е постоянно големият брой на обявите, които се публикуват в интернет, за продажби на кучета от развъдници в гр. София и околностите, като под „развъдник" тук ще разбираме и стопанствата, които имат функцията на „временни депа" за животни в процеса на търговски сделки, без в тях да се извършва реална развъдна дейност. Всички нерегистрирани обекти са незаконни и представляват непрестанен източник на безстопанствени кучета. Допълнително, неприятно обстоятелство е, че тяхната дейност, не рядко е свързана с отглеждането на кучета за боеве, а организирането на боеве с кучета е престъпление по смисъла на Наказателния кодекс.

По отношение развъждането на кучета, ЗЗЖ е още по-рестриктивен. Според закона, собственикът на куче, който го отглежда с цел развъждане, трябва да се регистрира по чл. 137 от ЗВД и да заплаща в общината такса, като под „с цел развъждане" се разбира размножаване на животното поне веднъж годишно. На практика обаче, в ОДБХ – София град няма регистрирани такива собственици, и съответно никой не заплаща такса за развъждане на куче в Столична община. Законът не предвижда възможност за ефикасен контрол, а самото деклариране на дейността е оставено изцяло на личната отговорност и съвест на стопаните. Тези факти поставят под съмнение ефективността на споменатото изискване на ЗЗЖ. Отделно от това, Столична община няма приет размер на такса за развъждане на куче.

Конкретните мерки по отношение на контрола върху обектите за развъждане и търговия с кучета, които са предвидени за изпълнение, са представени в РАЗДЕЛ –V - План за действие на Столична община.

---

[16] https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/registers/reg_breeders

б) Инициране на мерки и механизми, насочени към ефективен контрол върху зоомагазините за търговия с кучета, съгласно изискванията на чл. 137 от ЗВД.

Трудно е да се определи, колко точно зоомагазина, в които се продават домашни любимци, има на територията на Столична община. И причините за това са няколко. От една страна, БАБХ не поддържа регистър на зоомагазините. От друга страна, според Търговския регистър на Агенция по вписванията, на територията на Общината има действащи общо 109 юридически лица и еднолични търговци, които са декларирали код *„47–6 - Търговия на дребно с цветя, растения, семена, торове, домашни любимци и храни за тях“*, съгласно Класификацията на икономическите дейности (КИД 2008), но в повечето случаи се касае за търговци на цветя. Същевременно, част от фирмите със зоомагазини са декларирали предмета си на дейност, като „всякакъв вид търговски сделки в страната и чужбина“, „търговия на дребно“, „вътрешна и външна търговия“ и др.

Така или иначе, броят на зоомагазините, в които се продават животни, на територията на Столична община никак не е малък, което затруднява извършването на контрол. В тези обекти, не рядко, се продават малки кученца, под 6-седмична възраст, което директно означава, че не са идентифицирани и регистрирани. Но тук е налице и друг характерен казус. Собствениците на зоомагазини, които искат да са изрядни, водят продаваните кучета при ветеринарен лекар за идентификация и регистрация. Лекарят, съответно въвежда данните в ИИС на БАБХ, като под „местодомуване“ записва адреса на търговския обект или адреса, на който е регистрирана фирмата-собственик. Впоследствие, клиентът (новият собственик на кучето) не проявява добросъвестност и не пререгистрира животното на свое име. По този начин, при извършването на справки в ИИС на БАБХ е възможно да се генерират подвеждащи резултати, показващи десетки регистрирани кучета на един и същ адрес.

Конкретните мерки по отношение на контрола върху зоомагазините, които са предвидени за изпълнение, са представени в РАЗДЕЛ –V - План за действие на Столична община.

в) Идентифициране на пазарите за животни на територията на общината и техния статут – регистрирани или не. Инициране на мерки и механизми за контрол върху търговията с кучета на регистрираните пазари и за преустановяване на търговията на нерегистрираните пазари.

Към м. юни 2022 г., на територията на Столична община функционират два пазара за животни, на които се предлагат за продажба кучета – един официален и един нерегламентиран. Това са обектите:

- Пазар за животни „Подуяне“. Намира се на ул. „Васил Друмев“, до автогара „Подуяне“ в район „Оборище“. Стопанисва се от „Пазари Север“ ЕАД, което е търговско дружество, изцяло собственост на Столична община. Дружеството е с едностепенна система на управление и се управлява от Съвет на директорите, който се назначава с решение на СОС. Пазарът е регистриран в ОДБХ – София град, като животновъден обект с предназначение „пазар за продажба на домашни любимци и декоративни животни“, за което е издадено Удостоверение № 071/27.08.2014 г. Основното тържище се състои всеки съботен ден.

Въпреки, че е официален пазар за животни, на „Подуяне“ липсва регулярен контрол. От страна на ОДБХ – София град се правят само епизодични или кампанийни проверки, а от страна на управата на пазара се извършва единствено събиране на такси. Това позволява

безразборното предлагане за продажба на неидентифицирани, нерегистрирани и с неизяснен здравен статус животни, при нарушение на всички изисквания за хуманно отношение.

С Решение № 407/22.07.2021 г. на СОС е взето решение за закриване на пазар „Подуяне“ и изграждане на детска градина на негово място.

Животински пазар „Подуяне“

- Пазар за животни „Долни Богров“. Намира се в с. Долни Богров, район „Кремиковци“. Стопанисва се от „Пазари Север“ ЕАД. Пазарът не е регистриран, като животновъден обект, предназначен за търговия с живи животни, но въпреки това на него се предлагат за продажба всякакви селскостопански животни и домашни любимци, включително кучета. Събитието се организира всяка неделя. На пазара липсва регулярен контрол. От страна на ОДБХ – София град се правят епизодични или кампанийни проверки, а от страна на управата на пазара се извършва единствено събиране на такси. Всичко това позволява безразборното предлагане за продажба на неидентифицирани, нерегистрирани и с неизяснен здравен статус животни, при нарушение на всички изисквания за хуманно отношение.

Пазар „Долни Богров“

Конкретните мерки по отношение на контрола върху пазарите за животни, които са предвидени за изпълнение, са представени в РАЗДЕЛ –V - План за действие на Столична община.

5. Информационни мерки.

Множество литературни данни сочат, че постепенните промени в „мисленето“ на обществото са един от основните фактори, водещи до справяне с проблема. Тук трябва да се имат предвид няколко основни момента, първият от които е целевата група. Основна целева група, нуждаеща се от обучение, са хората, които имат нужда или желание да отглеждат кучета, но не познават спецификата и изискванията за тяхното отглеждане и/или не желаят да поемат финансова или друга подобна отговорност за тях. Вторият момент е свързан с необходимостта от пълна медийна подкрепа и непрекъсната осведоменост на обществото относно предвидените мерки и сроковете за тяхното изпълнение, както и стимулиране на обществената отговорност (напр. подаване на сигнали за насилие/жестокост към животни, вкл. неконтролиран разплод и изоставяне на нежелани животни, и др.). Всички предвидени мерки, вкл. санкции, трябва да бъдат представени в тяхната положителна светлина, т.е. не като средство за „стряскане“ на населението, а като необходимост за разрешаване на тежък и трудно управляем проблем. Освен това, към момента се наблюдава изразена медийна тенденция към всяване на страх у хората, представяйки безстопанствените животни като опасни и преносители на инфекциозни и паразитни заболявания, което не във всички случаи е истина. Тук се появява и необходимостта от по-чести публични изяви на компетентни лица (най-вече ветеринарни лекари, представители на организации и др.), които обективно да разясняват само и единствено научни и медицински факти, методи за превенция на опасноти, изисквания при отглеждането на животни за компания, финасови разходи и др. Опитът показва, че пасивната и негативната нагласа на обществото към проблема води единствено до неговото задълбочаване. Именно поради това, изграждането на „култура“ към животните може да бъде постигнато чрез непрекъснато представяне на обективни данни и по-скоро положителни примери, отколкото отрицателни.

Към групата на информационните мерки могат да се причислят и мерките за контрол на околната среда, а именно предприемането на стъпки за ограничаване на източниците на храна (напр. сметища, отпадъци от кланици и поставяне на недостъпни за животните контейнери), като тази мярка трябва да е комбинирана с други методи за контрол с цел да се избегнат проблеми, свързани с хуманното отношение към животните.[17]

За да се внесе известна яснота по този проблем (тъй като той е сериозен и разнопосочен), трябва да се обърне внимание на няколко основни момента. Съвсем нормално е, всяко домашно куче, в зависимост от неговото обучение и социализация, да се подчинява на стопанина си и други хора от „глутницата“. Този термин се използва, защото това е социалната структура на кучето. Тази подчиненост към стопанина и др. е във връзка с йерархичния ред, който съществува в глутницата. Трябва да се има предвид, че йерархичният ред е динамична функция и, ако той не се поддържа от водача на глутницата – стопанина, нещата могат да излязат извън контрол. Индивидите в „глутницата“ на домашното куче са хората, с които то контактува и живее постоянно. Естествено е то да не приема като членове на „глутницата“ хора, които не познава. Разбира се, тогава няма да е валиден и йерархичният ред.

---

[17] OIE. Terrestrial Animal Health Code, Chapter 7.7. Stray dog population control. (http://www.oie.int/index.php?id=169&L=0&htmfile=chapitre_aw_stray_dog.htm; Accessed 24.08.2017).

Домашни кучета, изоставени от стопаните си и попаднали на улицата по една или друга причина, се оказват без „човешката глутница“ и ще търсят нова глутница, защото това е най-важното за тяхното оцеляване, което е изконно право на всеки жив индивид. Те могат да създадат или да се присъединят към глутница с кучета с подобна съдба, или да намерят нова „човешка глутница“.

При варианта, в който кучето създаде или се присъедини към глутница от себеподобни, действат механизмите на поведение, начин на хранене и йерархичен ред, наследени от техните предци вълците. Такава глутница търси храна не само по нерегламентирани сметища, кошове за смет и др., но и ловува. Типичен пример за ловуване в градска среда са убийствата на котки покрай кошове за смет, където котките се оказват конкуренти, и на места, където граждани оставят нерегламентирано храна за котките от района. Животните от такива глутници могат да се определят като „вторично подивели“. Те невинаги приемат човека като доминант и водач на глутницата, а понякога – като конкурент или плячка. Адаптирали се към такъв начин на живот, те отлично преценяват кого да нападнат. Обикновено жертва стават не група от хора, а отделни индивиди – възрастни хора, малки деца и др. – най-слабите и уязвими. Глутницата развива териториалност и, когато някой навлезе в района на „бърлогата“ – местата за почивка, тя може да атакува, ако противкът е слаб, или се оттегля, ако е застрашена. Нападенията от такива глутници най-често стават привечер, през нощта и призори – в тъмната част на денонощието и по-рядко през деня (това е времето за лов на предците). В биологията „вторичното подивяване“ е процес, при който животно се приспособява към дива среда в резултат на случайно попадане в нея или заради целенасочена програма. При вторичното подивяване не се осъществява пълно възстановяване на първичния див индивид, като подивелият индивид запазва някои от белезите на домашния си събрат. Един от най-известните примери за естествено, неконтролирано от човека, вторично подивяло животно е австралийското куче динго, произхождащо от кучета, отглеждани от австралийските аборигени. Определението за „вторично подивяване“ дори може да се разшири. Оказва се, че безстопанствените кучета, оцеляват и в градска (урбанизирана) среда и то под засилен антропогенен натиск. Тук те се придвижват безпроблемно, намират убежища, храна и вода и се възпроизвеждат.

„Вторично подивели“ глутници от изоставени кучета могат да заемат и ниши в дивата природа, където ловуват и нанасят щети върху дивеча и защитените видове. Така например, в рамките на регулярния мониторинг на фауната на Витоша, който се извършва от Дирекцията на Природен парк „Витоша“, посредством фотокапиани през 2011 г. е установено присъствието на безстопанствени кучета (глутница от 3 едри кучета) в най-недостъпната част на строго защитения резерват „Бистришко бранище“.

През периода юли 2013 г. - ноември 2014 г., в границите на Природен парк „Витоша“, е проведено проучване от Биологически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“[18], при което, посредством фотокапани, са установени общо 199 независими регистрации на свободно скитащи кучета в 81 локации. Активността на тези животни е предимно дневна, като предпочитат иглолистни и смесени гори, предимно затворени. Направеният анализ на разпространението и поведението на безстопанствените кучета в Природен парк „Витоша“ води до заключението, че те са зависими от хората и

[18] Подивели кучета в границите на ПП „Витоша“. Doykin, Nikola & Popova, Elitsa & Zlatanov, Valentin & Petrov, Petar & Zlatanova, Diana. (2016). Preliminary data on the distribution of free-ranging dogs (Canis familiaris L.) in NP Vitosha, Bulgaria. Annuaire de l'Université de Sofia "St. Kliment Ohridski" Faculte de Biologie. 101. 11-22.

често разчитат на човешки източници за храна. Има обаче индикации, че кучетата ловят и диви животни (напр. сърна, дива коза) и оказват влияние върху разпространението на местните хищници (като напр. дивата котка). Обхватът и последиците от тези въздействия, все още, остават до голяма степен неизвестни.

В Плана за управление на Природен парк „Витоша“, приет с Решение № 305/22.04.2005 г. на Министерски съвет, в точка 1.15.4. „Птици“ и точка 1.15.7. „Едри бозайници“, са записани следните заплахи: „Наличието на голямо количество подивели котки и кучета“ и „Потенциална заплаха за копитните в северната част на парка са глутниците от бездомни кучета, които нанасят сериозни щети, особено на сърната“.

Същевременно, съгласно чл. 31, т. 2 от Закона за защитените територии, в природните паркове се забранява внасянето на неприсъщи за района животински видове.

Другият вариант, при който изоставените кучета намират нова „човешка глутница“, се открива по места, където граждани им предлагат храна. Кучетата развиват привързаност към хората, които им предлагат храна, и формират териториалност по тези места. Разбира се, че отношението им към други хора няма да бъде като към член на глутницата. Възниква проблемът, как външен човек да премине прага на магазин, кафене или др., пред който доволни и нахранени от собственика (работника или др.) се излежават едно или няколко кучета. Те приемат това място за своя „бърлога“ и всеки преминаващ човек е потенциално заплашен, защото те охраняват територията си. Създаването (от хора) на вредни хранителни навици на безстопанствени кучета на обществени места е предпоставка за инциденти на тези места.

От казаното дотук следва, че мярката за контрол на околната среда е безспорно основателна, но все пак трябва да се има предвид, че поведенческите характеристики на домашното куче (*Canis lupus familiaris*) не са абсолютно идентични с тези на предците им – вълците (все пак кучетата са одомашнявани и селектирани в продължение на повече от 10 000 години).

Освен това, вземайки предвид слабия контрол върху идентификацията и регистрацията и пълната липса на контрол върху разплода и изоставянето на нежелани животни, фокусирането основно върху тази мярка несъмнено ще доведе до проблеми, свързани с хуманното отношение към животните (което категорично противоречи на препоръките на OIE). Това обаче е само едната страна на проблема. Непрекъснатият прилив на безстопанствени животни (в частност кучета), съчетан с лишаването им от храна, може да доведе до много по-сериозни последствия. Изследване на Silva-Rodriguez и Sieving потвърждава, че недохранването води до отключване на ловния инстикт при кучета и котки, в резултат на което те преследват и умъртвяват диви гръбначни животни.[19] Това съвсем не е учудващо, имайки предвид, че и двата вида спадат към разред Хищници. Независимо че гладът не обяснява всички случаи на атакувани от кучета хора, установено е, че липсата на храна може да представлява мотивация за консумация дори на човешки трупове. Освен това, нормално поведение на всеки хищник е ловът на незастрашаваща го и физически по-слаба плячка (често по-дребна по размери). В това отношение рискова група са децата. Те са малки по размер, бягат сравнително бързо (имитирайки дребна плячка), като в повечето случаи са неспособни да избегнат и да се защитят от нападението.[20] Поради изложените факти, трябва да се има предвид, че мярката за контрол на околната среда е

[19] Silva-Rodríguez, E. A. & Sieving, K. E. (2011). Influence of care of domestic carnivores on their predation on vertebrates. Conservation Biology, 25(4), 808-815.
[20] Fonseca, G. M., Mora, E., Lucena, J., & Cantin, M. (2015). Forensic studies of dog attacks on humans: a focus on bite mark analysis. Res. Rep. Forensic Med. Sci., 5, 39-51.

подходяща и разумна само и единствено в комбинация със стриктен контрол по отношение на първостепенните мерки и на етап, в който популацията от безстопанствени животни е значително редуцирана, т.е. мярката е превантивна, като не допуска нарастване на броя на безстопанствените животни, но не може да бъде използвана за редуцирането им (т.е. умъртвяването им чрез глад).[21]

а) Провеждане на информационни кампании и събития за насърчаване на кастрацията и регистрацията на домашните и дворните кучета и ползите от това.

Информация за всички стопани на домашни кучета е публикувана на електронната страница на Столична община (https://www.sofia.bg/animals), в раздел „Околна среда“, подраздел „Животни“, рубрика „Животни компаньони (домашни кучета и котки)“, където са видими за всички граждани сроковете за регистрация и плащане на такси за притежание на кучета, определени, съгласно нормативните разпоредби.

Столична община, чрез ОП „Екоравновесие“, ежегодно провежда кампании за кастрация и ваксинация на дворни кучета от периферните столични райони. Кампаниите са съпроводени с изготвяне и разпространение на печатни информационни материали и излъчване на рекламни видеоклипове по някои медии.

В това отношение е изградено и традиционно добро сътрудничество с Фондация „Четири лапи“. Организират се съвместни информационни кампании, насочени към собствениците на домашни кучета. В кампаниите се разясняват задълженията на стопаните, както и ползите от извършването на кастрация на животните.

Постигнатите резултати в кампаниите за кастрация и ваксинация на дворни кучета от периферните столични райони, през последните 5 години, са изведени в Таблица 2.

Таблица 2. Обработени кучета по кампании за дворни кучета

Година	2018	2019	2020	2021	2022
Брой кучета	518	426	384	328	282

[21] Независим анализ на състоянието на популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и свързаните с нея проблеми, Михайлов Р. и кол., Тракийски Университет, Стара Загора, 2017 г.

в) Провеждане на информационни кампании и събития, насочени срещу изоставянето на домашни и дворни кучета.

Съгласно разпоредбите на ЗЗЖ и ЗВД, изоставянето на домашни животни се квалифицира, като проява на жестокост. А изоставянето на домашни любимци, неспособни за самостоятелно оцеляване е определено, като проява на особена жестокост. Органите на местната власт осъществяват контрола за изоставянето на животни на територията на общината. Предвиденото наказание е глоба в размер от 500 до 1000 лв.

В тази връзка, в ежегодните информационни кампании на Столична община и ОП „Екоравновесие“ неминуемо се включва и проблемът с изоставянето на кучета.

в) Провеждане на информационни кампании и събития за насърчаване на осиновяването на безстопанствени кучета от общинските приюти.

Всяка година Столична община, чрез ОП „Екоравновесие“, провежда осиновителска кампания за намиране на нов дом на настанените за отглеждане в общинските приюти безстопанствени кучета. Събитията протичат с участието на доброволци и показват пред обществеността, че тези кучета са здрави, социални, добре гледани и могат да бъдат добри домашни любимци. Кампаниите на ОП „Екоравновесие“ протичат под мотото „Осиновявай, не купувай“ и „Подари си приятел“ и се радват на медиен интерес и положителни отзиви от гражданите. Съпровождат се с изготвянето и разпространението на печатни информационни материали – дипляни, брошури, билбордове и плакати за спирките на градския транспорт. Рекламни лица на печатните материали са известни личности от спортния и обществения живот на страната.

СПАСИ ЖИВОТ!
ПОДАРИ СИ
ПРИЯТЕЛ!
Елате при нас, запознайте се с нов приятел,
разходете се заедно и ако решите –
вземете го в дома си!
ecoravnovesie

sofiaring MALL
23 И 30 АПРИЛ
ПОДАРИ СИ
ПРИЯТЕЛ
Елате при нас,
запознайте се с нов приятел,
разходете се заедно и ако решите –
вземете го в дома си!
ecoravnovesie
www.ecoravnovesie.com
с подкрепата
на:

Постигнатите резултати в кампаниите за насърчаване на осиновяването на безстопанствени кучета от общинските приюти на Столична община, през последните 5 години, са изведени в Таблица 3.

Таблица 3. Осиновени безстопанствени кучета от общинските приюти

Година	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Брой кучета	600	945	1321	1437	760

6. Съвместна работа с НПО и доброволци.

а) Анализ на съществуващите успешни практики за съвместна работа между Столична община и НПО за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, в чиито устави е предвидена дейност за защита на животните.

Важен принцип при работата с безстопанствените кучета, заложен в националното и международното законодателство, е доброто партньорство с неправителствените организации. Съгласно разпоредбите на ЗЗЖ, организациите за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, в чиито устави е предвидена дейност за защита на животните, съдействат на органите на местното самоуправление при изпълнението на Националната програма.

Столична община, повече от 10 години, развива успешно партньорство с Фондация „Четири лапи“, която участва в информационни кампании на Общината и съдейства за намирането на нов дом на безстопанствени кучета от нейната територия. По силата на сключен договор от 2012 г., Фондацията стопанисва общински имот в район „Банкя“, в който е изградена и функционира ветеринарна клиника. Адресът на клиниката е гр. Банкя, ул. „Александър Стамболийски“ № 37. Съгласно условията по договора, Фондация „Четири лапи“ има задължение да поеме цялостните разноски за залавяне, обработване (кастрация,

ваксинация против бяс, вътрешно и външно обезпаразитяване, видима маркировка) престой и връщане по места на най-малко 1200 безстопанствени животни на година.

Столична община има успешни партньорски отношения и с немската неправителствена организация за защита на животните Сдружение „Щройнерхилфе Булгариен“ (Streunerhilfe Bulgarien e. V.), като с Решение № 194 по Протокол № 75 от 18.04.2019 г. на СОС е одобрено сключването на споразумение за сътрудничество между Общината и Сдружението, по силата на което безстопанствени кучета от общинските приюти се предоставят за безвъзмездно осиновяване във Федерална република Германия.

С Решение № 302 по Протокол № 34 от 10.06.2021 г. на СОС е одобрено сключването на аналогично споразумение с нидерландската неправителствена организация за защита на животните Сдружение „Овидефарм“ (Stichting Dierenopvang Ovidefarm). Предмет на споразумението е намирането на нов дом на безстопанствени кучета от приютите на Столична община в Кралство Нидерландия.

Чрез ОП „Екоравновесие“, Столична община осъществява добро взаимодействие и активна работа с доброволци от Сдружение „Бандата на 1500-те“ и Сдружение „Подай ръка - стани приятел“. Във всички общински приюти е утвърдена добра ежеседмична практика за посещения на граждани и разходки на кучетата в обособените за целта места. На провежданите срещи с доброволци, персоналът на приютите обсъжда мерки за подобряване на условията и работата и се набелязват конкретни действия. Доброволците на двете сдружения участват в информационните кампании и събития, провеждани от ОП „Екоравновесие“, и активно съдействат за намирането на осиновители за настаняните безстопанствени кучета.

Разходки в приют „Горни Богров“ през зимата

Разходки в приют „Горни Богров“ през лятото

б) Списък на НПО, които са заявили желание и готовност за участие в изпълнението на мерките от Програмата на Столична община. Материална база и възможности. Анализ на съществуващата доброволческа дейност на територията на Общината, насочена към полагане на грижи за безстопанствените кучета.

Съгласно разпоредбите на ЗЗЖ, лицата, които желаят да се грижат за безстопанствените кучета, могат да извършват доброволчески труд в съществуващите приюти или да полагат доброволни грижи за животните, които живеят извън приютите, като за целта попълнят декларации по образец, в които заявяват, че ще: Обезпаразитяват на три месеца и реваксинират срещу бяс съответното/съответните куче/кучета, за което/които са поели грижата и надзора; Заверяват ежегодно паспорта/паспортите на кучето/кучетата в съответната общинска администрация за извършените обезпаразитявания и ваксинации; Вземат мерки за предотвратяване на агресивно поведение на кучето/кучетата към хора или животни. В тази връзка, през 2019 г. Столична община е публикувала на електронната си страница[22] покана до всички желаещи граждани и организации да се включат в грижите, които се полагат за безстопанствените кучета, живеещи по улиците, парковете, градините и междублоковите пространства на населените места в общината. Поканата е активна и в момента на изготвяне на настоящата Програма. Изискващите се от закона декларации се попълват и подават в централния офис на ОП „Екоравновесие“.

ЗЗЖ създава ангажимент на организациите за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, в чиито устави е предвидена дейност за защита на животните, да съдействат на органите на местното самоуправление при изпълнението на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България. В тази връзка, през 2017

[22] https://www.sofia.bg/animals

г. Столична община е отправила публична покана към всички заинтересовани организации за стратегическо партньорство при стопанисването на общинските приюти за безстопанствени кучета „Горни Богров“ и „Слатина“. От страна на Общината е предложена възможността за самостоятелно или съвместно стопанисване на обектите, която да включва, както подбор и управление на екипа от служители на съответния приют, така и ветеринарномедицинска обработка на безстопанствените кучета и предоставяне на цялостна грижа за отглеждането им, в съответствие с действащата нормативна уредба. Единственото поставено условие е, желаещите НПО да представят писмена презентация на дейността си, както и писмено разработена концепция за стопанисване на избрания от тях приют. Поканата е публикувана на електронната страница на Столична община, в раздел „Съобщения“ и в рубриката „Новини“ на дирекция „Околна среда“, за периода от 04 април до 31 май 2017 г. Нито една НПО за защита на животните не откликва със сериозни намерения на това предложение.

Подчертаваща се тенденция в поведението на някои НПО за защита на животните и техни съмишленици е, не толкова реалната съпричастност към проблема с овладяването на популацията на безстопанствените кучета, колкото желанието им за критики към общинската администрация и упражняването на т.нар. „обществен контрол“ по смисъла на ЗЗЖ и ЗВД. В съответствие със законовите разпоредби, общественият контрол се осъществява от упълномощени представители на юридически лица, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, в чиито устави е предвидена дейност за защита на животните, като същите лица имат право да:

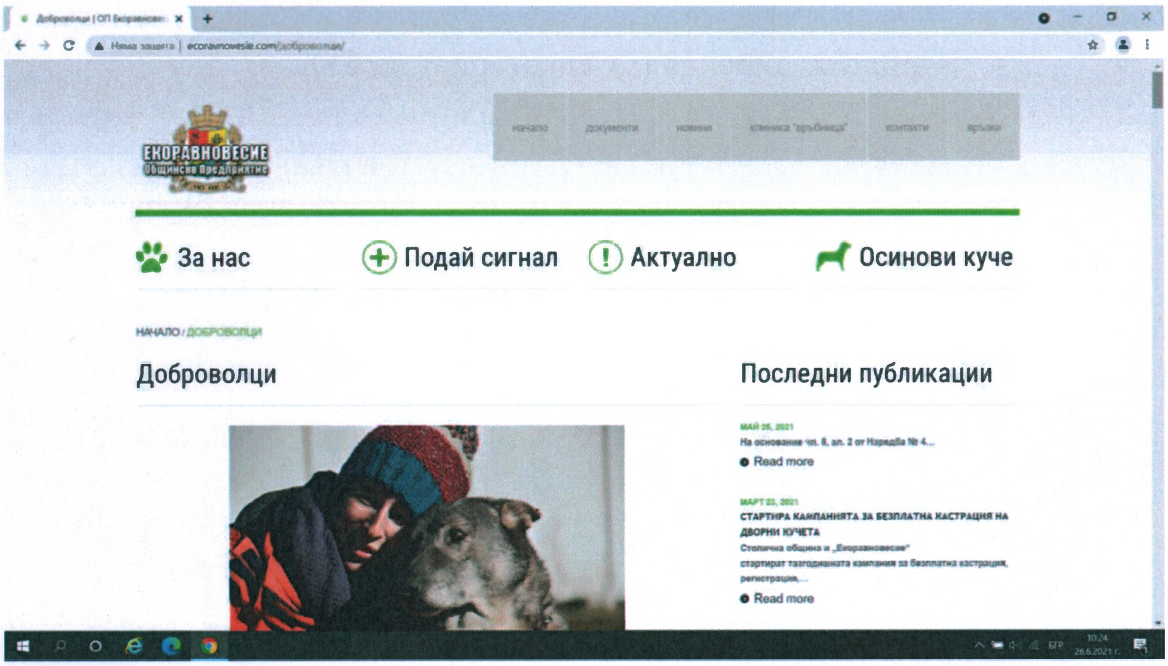
- Получават от компетентните органи пълна информация относно спазване изискванията за защита на животните;
- Вземат участие в подготовката на решенията на компетентните органи по въпроси, свързани със защита на животните, както и да съдействат за тяхното изпълнение;
- Сезират компетентните органи с искане за извършване на проверки относно спазване изискванията за защита на животните, както и да получат информация за резултата от тях;
- Получават съдействие от органите на МВР и другите органи на изпълнителната власт за предотвратяване на жестокост към животните;
- Участват в извършването на проверки по чл. 170 от ЗВД и в проверките и мероприятията на органите, осъществяващи държавен контрол за изпълнението на ЗЗЖ.

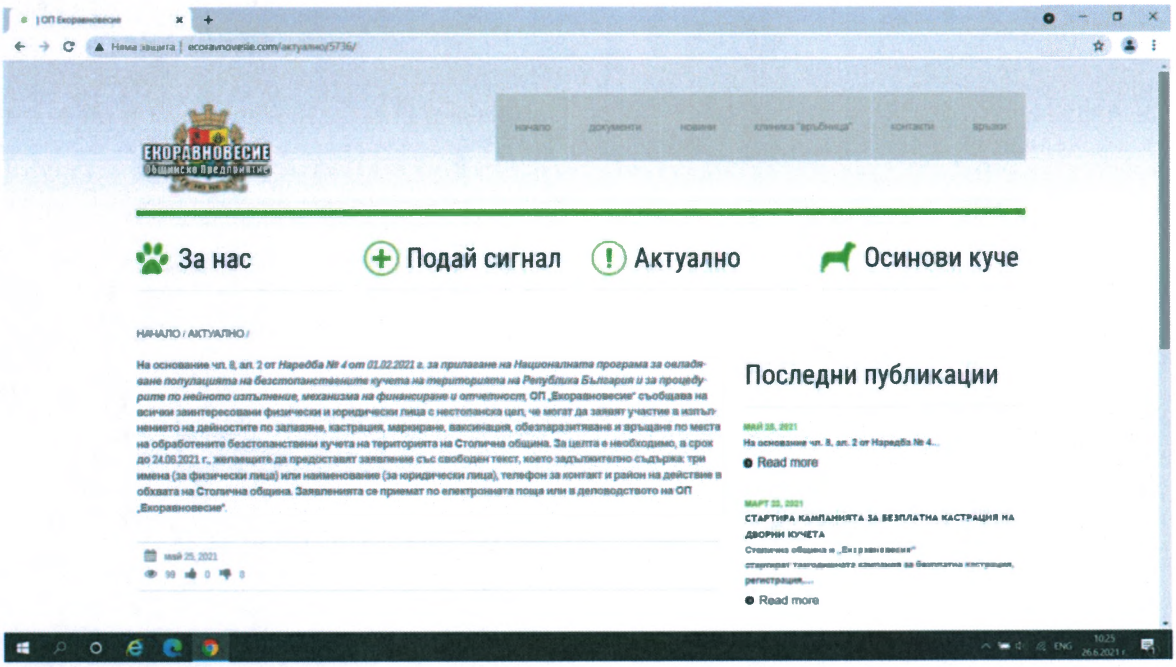
Организациите за защита на животните и асоциациите на животновъдите съдействат на БАБХ за осъществяване на контрола за спазване на правилата за защита и хуманно отношение към животните. Представител на организация за защита на животните има право да присъства при извършване на проверката, когато сигналът за нарушение на изискванията за защита и хуманно отношение към животните е подаден от тази организация.

При направен анализ на постъпилите сигнали в Столична община, свързани с прилагането на обществения контрол през периода 2016 – 2020 г., прави впечатление непознаването на нормативната база и нейното неправилно интерпретиране от страна на НПО и техните симпатизанти, подаващи сигналите.

За целите на настоящата Програма на Столична община, и в съответствие с изискването на чл. 8, ал. 2 от Наредба № 4, за периода от 25 май до 26 юни 2021 г. (33 дни) в рубриката „Доброволци“ на електронната страница на ОП „Екоравновесие“ е публикувано следното обявление:

„На основание чл. 8, ал. 2 от Наредба № 4 от 01.02.2021 г. за прилагане на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност, ОП „Екоравновесие“ съобщава на всички заинтересовани физически и юридически лица с нестопанска цел, че могат да заявят участие в изпълнението на дейностите по залавяне, кастрация, маркиране, ваксинация, обезпаразитяване и връщане по места на обработените безстопанствени кучета на територията на Столична община. За целта е необходимо, в срок до 24.06.2021 г., желаещите да предоставят заявление със свободен текст, което задължително съдържа: три имена /за физически лица/ или наименование /за юридически лица/, телефон за контакт и район на действие в обхвата на Столична община. Заявленията се приемат по електронната поща или в деловодството на ОП „Екоравновесие“.

За периода на това обявление, единствената организация, заявила участие в изпълнението на дейностите по залавяне, кастрация, маркиране, ваксинация, обезпаразитяване и връщане по места на обработените безстопанствени кучета на територията на Столична община, е **Сдружение „Бандата на 1500-те“.**

В изпълнение на изискванията на Наредбата за провеждане на обществени консултации на територията на Столична община, Програмата и Планът за действие са публикувани за обществени консултации на електронната страница на Общината, за периода от 01.11.2022 г. до 30.11.2022 г. Получените становища са взети предвид и отразени в настоящия документ. В резултат от консултациите, заявка за безвъзмездно участие в изпълнението на дейностите по залавяне, кастрация, маркиране, ваксинация, обезпаразитяване и връщане по места на обработените безстопанствени кучета на територията на Столична община, както и за участие в информационни кампании по популяризиране на кастрацията на домашните кучета, е подало **Сдружение „На Ти с Природата“.**

ОП „Екоравновесие“ следва да поддържа списък от с неправителствените организации за защита на животните, които са заявили желание и готовност за участие в изпълнението на мерките от Програмата на Столична община.

В изпълнение на чл. 40, ал. 7 от ЗЗЖ и чл. 29, т. 1 от Наредба № 4, във връзка с чл. 40, ал. 4 от ЗЗЖ, организациите, които имат стационарни или мобилни амбулатории, стопанисват приюти или кастрационни центрове, на територията на Столична община, задължително сключват договор/споразумение с Общината за участие в Програмата и взаимодействие при изпълнението на Плана за действие.

в) Списък и места на действие на доброволците, които по свое желание и безвъзмездно искат да участват при залавянето и връщането на обработените безстопанствени кучета при изпълнение на мерките от Програмата на Столична община.

Наредба № 4 определя, че „доброволец“ е всяко лице, което по свое желание и безвъзмездно участва при залавянето и връщането по места на обработените безстопанствени кучета при изпълнение на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България. Във връзка с това, цитираното в предходната подточка обявление е насочено и към гражданите, които желаят да участват в изпълнението на дейностите по Програмата на Столична община. За периода на двете обявявания на Програмата и Плана за действие не са постъпили заявления от граждани.

РАЗДЕЛ IV. План за действие на Столична община.

Планът за действие на Столична община е представен в табличен вид.

ЗЗЖ и Наредба № 4 определят, че изпълнението на дейностите по Националната програма се финансира със средства от държавния бюджет, общинския бюджет, дарения от физически и юридически лица, международни програми и проекти. Ежегодно МЗХГ (сега Министерство на земеделието) и общините предвиждат по бюджетите си средства за изпълнение на мерките и дейностите по Националната програма и по общинските програми за изпълнение на Националната програма, като средствата се предвиждат съгласно функциите на администрациите и изпълняваните дейности. Предвид липсата на по-конкретни указания, в Плана за действие не са посочени точни или приблизителни

финансови измерения за разписаните мерки, както и източници на финансиране. Средствата, необходими за изпълнение на дейностите по Програмата, ще бъдат определяни и предвиждани ежегодно, в рамките на съответния годишен бюджет на Столична община.

До толкова, до колкото Националната програма не е обвързана с конкретни срокове на прилагане и няма нормативно определено изискване за срочност на общинските програми, посочените срокове в Плана за действие са по-скоро индикативни.

Също така, административната структура на Столична община се променя, в зависимост от измененията на Устройствения правилник за организацията и дейността на Столичната общинска администрация. С оглед този факт, в Плана за действие не са определени конкретни отговорни направления, дирекции или самостоятелни отдели, а е посочена Общината, като административна единица. Определянето на отговорните звена ще се осъществява текущо, на база съответния актуален Устройствен правилник.

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
л.49 от вс.л.85

№	Мярка	Срок за изпълнение	Очакван ефект	Мярката се изпълнява от
I. Мерки за контрол върху собствениците на домашни/дворни кучета.				
1.	Провеждане на социологическо проучване за броя на домашните кучета на територията на Столична община.	До 8 месеца след възлагане от министъра на земеделието.	Подобряване на контрола върху собствениците на кучета. Регистрация на домашните кучета.	Столична община; Районни администрации.
2.	Провеждане на ежегодни кампании за безплатна кастрация, ваксинация, обезпаразитяване и идентификация и регистрация на домашни/дворни кучета.	Постоянен.	Спиране на притока на нежелани поколения от дворни кучета. Регистрация на домашните кучета.	Столична община; ОП „Екоравновесие“.
3.	Проучване на възможностите за регистрация на общинска мобилна ветеринарна клиника/амбулатория, която да посещава периферните райони на Столична община, регулярно на 3 месеца, и да извършва ветеринарномедицинска обработка на дворни кучета.	Постоянен.	Спиране на притока на нежелани поколения от дворни кучета. Регистрация на домашните кучета.	Столична община; ОП „Екоравновесие“.
4.	Иницииране на съвместни дейности и кампании между Столична община и Областна колегия на БВС – София град за безплатна кастрация, ваксинация, обезпаразитяване, идентификация и регистрация на домашни/дворни кучета.	Постоянен.	Спиране на притока на нежелани поколения от домашни/дворни кучета. Регистрация на домашните кучета.	Столична община.
5.	Иницииране на съвместни дейности и кампании между Столична община и НПО за безплатна кастрация, ваксинация, обезпаразитяване, идентификация и регистрация на домашни/дворни кучета.	Постоянен.	Спиране на притока на нежелани поколения от домашни/дворни кучета. Регистрация на домашните кучета.	Столична община.
6.	Провеждане на ежегодни информационни кампании (в т.ч. провеждане на събития, изработване на печатни	Постоянен.	Спиране на притока на нежелани поколения от	Столична община – ОП „Екоравновесие“;

№	Мярка	Срок за изпълнение	Очакван ефект	Мярката се изпълнява от
	информационни материали и рекламни видео- и аудиоклипове) за насърчаване на кастрацията, идентификацията и регистрацията на домашни/дворни кучета и разясняване на ползите от извършването на тези дейности.		домашни/дворни кучета. Регистрация на домашните кучета.	Управители на приюти; НПО за защита на животните; Областна колегия на БВС – София град.
7.	Провеждане на целенасочени информационни кампании и събития с деца и ученици в детски градини и училища за ползите и отговорностите при отглеждането на домашни любимци.	Постоянен.	Подобряване на осведомеността на деца и ученици и тяхната култура за отглеждане на домашни любимци.	Столична община – ОП „Екоравновесие“, дирекция „Околна среда“, Направление „Култура, образование, спорт и младежки дейности“; НПО за защита на животните.
8.	Публикуване на централно място на електронната страница на Столична община на съобщение, че общинска ветеринарна клиника „Връбница“ предлага целогодишно извършването на безплатна кастрация, ваксинация, обезпаразитяване, идентификация и регистрация на домашни/дворни кучета, след предварителна заявка и довеждане на животното на място.	Постоянен.	Спиране на притока на нежелани поколения от домашни/дворни кучета. Регистрация на домашните кучета.	Столична община.
9.	Увеличаване на броя на екипите и проверките в паркове, градини, междублокови пространства, зелени площи, пешеходни алеи и местата определени, със заповед на районните кметове за разходки на домашни любимци, както и местата забранени за разхождане на домашни любимци.	Постоянен	Подобряване на контрола върху собствениците на кучета. Регистрация на домашните кучета.	Столичен инспекторат; Районни администрации (съгласно заповед № СОА18-РД09-697/13.07.2018 г. на кмета на Столична община)

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
л.50 от вс.л.85

№	Мярка	Срок за изпълнение	Очакван ефект	Мярката се изпълнява от
10.	Извършване на регулярни проверки на собствениците на кучета, при извеждането на животните в паркове, градини, междублокови пространства и други озеленени или обществени площи.	Постоянен.	Подобряване на контрола върху собствениците на кучета. Регистрация на домашните кучета.	Столичен инспекторат; Районни администрации
11.	Инициране на предложения за нормативни промени в националното законодателство, насочени към въвеждане на възможност за облекчена процедура при конфискуване на домашни любимци от контролните органи.	2023 г.	Подобряване на контрола върху собствениците на кучета.	Столична община.
12.	Инициране на кореспонденция и работни срещи с ОДБХ – София град, Областна колегия на БВС – София град и НПО за защита на животните, за изготвяне и утвърждаване на процедури за взаимодействие при осъществяването на контрол върху собствениците на кучета.	2023 г.	Подобряване на контрола върху собствениците на кучета. Регистрация на домашните кучета.	Столична община; Столичен инспекторат; ОДБХ – София град; Областна колегия на БВС – София град; НПО за защита на животните
13.	Изготвяне на указания за управителните съвети (управителите) на сградите в режим на етажна собственост, относно задълженията на собствениците на домашни кучета, и изпращане на указанията до районните администрации за предоставяне на регистрираните/идентифицираните етажни собствености.	2023 г.	Подобряване на контрола върху собствениците на кучета. Регистрация на домашните кучета.	Столична община.
14.	Изготвяне на унифицирана бланка за уведомление, което ОП „Екоравновесие“ да подава до районните администрации, ако на тяхната административна територия има осиновени кучета през предходния	2023 г.	Контрол върху собствениците на кучета.	Столична община и ОП „Екоравновесие“.

№	Мярка	Срок за изпълнение	Очакван ефект	Мярката се изпълнява от
	месец.			
15.	Проучване на възможностите за изграждане на видеонаблюдение на местата, на които най-често е установено изоставяне на домашни кучета.	2024 г.	Контрол върху собствениците на кучета. Контрол върху изоставянето на домашни кучета.	Столична община.
16.	Провеждане на ежегодни информационни кампании (в т.ч. провеждане на събития, изработване на печатни информационни материали и рекламни видео- и аудиоклипове) насочени срещу изоставянето на домашни/дворни кучета.	Постоянен.	Спиране на притока на нови безстопанствени кучета. Контрол върху изоставянето на домашни кучета.	Столична община – ОП „Екоравновесие“; Управители на приюти; НПО за защита на животните; Областна колегия на БВС – София град.
17.	Изготвяне на механизъм за проверка на декларираните обстоятелства в декларациите за осиновяване на кучета по чл. 124, ал. 1, т. 1 от Наредба № 41 от 10.12.2008 г. за изискванията към обекти, в които се отглеждат, развъждат и/или предлагат домашни любимци с цел търговия, към пансиони и приюти за животни.	2024 г.	Контрол върху условията на отглеждане на осиновени безстопанствени кучета.	Столична община - ОП „Екоравновесие“; ОДБХ – София град.
II. Мерки за овладяване и контрол на популацията на безстопанствените кучета.				
1.	Масова кастрация на безстопанствени кучета от територията на Столична община, ваксинация, обезпаразитяване и връщане по места.	Постоянен.	Спиране възпроизводството на популацията на безстопанствените кучета.	Столична община – ОП „Екоравновесие“; Областна колегия на БВС – София град; НПО за защита на животните.

№	Мярка	Срок за изпълнение	Очакван ефект	Мярката се изпълнява от
2.	Изготвяне на искане до Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за обществено полезна дейност, с молба за получаване на справка за регистрираните на територията на Столична община юридическите лица с нестопанска цел, в чиито устави е предвидена дейност за защита на животните, с цел включването им в изпълнението на дейностите по настоящата Програма.	2023 г.	Включване на по-широк кръг от заинтересовани лица в изпълнението на мерките от Програмата.	Столична община.
3.	Провеждане на информационни кампании за повишаване на осведомеността на обществото, относно ползите от прилагането на принципа „кастрирай и върни“ при овладяването на популацията на безстопанствените кучета, тъй като по този начин се запълват градските ниши с кучета, които са ваксинирани и не се възпроизвеждат.	Постоянен.	Създаване на условия за хуманно отношение към безстопанствените кучета. Подобряване на осведомеността на гражданите. Спиране възпроизводството на популацията на безстопанствените кучета.	Столична община – ОП „Екоравновесие“; НПО за защита на животните.
4.	Изготвяне на процедура за проверка на достоверността на информацията при постъпване на сигнали за проявено агресивно поведение от безстопанствени кучета, като при сигнал за агресивно поведение на куче се извършва проверка от общината с участието на регистрирани/официални ветеринарни лекари, като могат да участват и представители на организации за защита на животните	2023 г.	Създаване на условия за хуманно отношение към безстопанствените кучета. Подобряване на осведомеността на гражданите.	Столична община – ОП „Екоравновесие“; ОДБХ – София град; НПО за защита на животните.

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
л.53 от вс.л.85

№	Мярка	Срок за изпълнение	Очакван ефект	Мярката се изпълнява от
5.	Изготвяне на унифицирана бланка за отговор на неоснователни сигнали с искания за залавяне на безстопанствени кучета, съдържаща и информация за ползите от прилагането на принципа „кастрирай и върни“ при овладяването на популацията на безстопанствените кучета.	2023 г.	Облекчаване на капацитета на общинските приюти. Подобряване на осведомеността на гражданите.	Столична община и ОП „Екоравновесие“.
6.	Провеждане на по-широка информационна кампания със стимули за привличане на лица и организации, желаещи да осъществяват грижи и надзор по реда на чл. 47, ал. 3 от ЗЗЖ и децентрализиране на възможността за подаване на декларациите за спазване на изискванията на чл. 49 и 50, чрез въвеждане на процедура през районните администрации, където следва да се вписват и поставените къщички за безстопанствени кучета.	Постоянен.	Включване на по-широк кръг от заинтересовани лица в изпълнението на мерките от Програмата. Спиране възпроизводството на популацията на безстопанствените кучета.	Столична община и ОП „Екоравновесие“; Районни администрации.
7.	Провеждане на информационни кампании, разясняващи вредата от неконтролираното оставяне/изхвърляне на храна в пространства за общо и обществено ползване, с цел подхранване на безстопанствени животни.	Постоянен.	Подобряване на осведомеността на гражданите и намаляване на негативното отношение, спрямо тези, които подхранват безстопанствени животни.	Столична община и ОП „Екоравновесие“.
III. Мерки за подпомагане дейността на общинските приюти за безстопанствени кучета				
1.	Подобряване, обновяване и поддържане на материалната база на общинските приюти за безстопанствени кучета.	Постоянен.	Осигуряване на условия за настаняване и хуманно отглеждане на безстопанствени кучета.	Столична община.

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
л.54 от вс.л.85

№	Мярка	Срок за изпълнение	Очакван ефект	Мярката се изпълнява от
2.	Промяна на Правилника за организацията на дейността на ОП „Екоравновесие“ и преструктуриране на предприятието, с цел: - Осигуряване на възможност за денонощна реакция на сигнали; - Осигуряване на възможност за спешна ветеринарномедицинска помощ и лечение на намерени болни и наранени животни в клиника „Връбница“, в изпълнение на чл. 16 от ЗЗЖ; - Осигуряване на възможност за работа на мобилните екпи за залавяне на кучета под ръководството и контрола на ветеринарни лекари; - Увеличаване на броя на работниците, пряко ангажирани с полагането на грижи за настанените кучета; - Започване на дейности по кастрация, ваксинация, обезпаразитяване и връщане по местата, от които са заловени, на безстопанствени котки; - Регламентиране на възможността за приемане и настаняване в общински приют на домашни кучета, предоставени доброволно от стопаните си, което следва да става само след представяне на документ за платена годишна такса за притежание на съответното куче; - Въвеждане на забрана за заплащане на ловните екипи	2024 г.	Осигуряване на възможност за адаптиране на дейността на ОП „Екоравновесие“ към възникващите необходимости.	Столична община.

№	Мярка	Срок за изпълнение	Очакван ефект	Мярката се изпълнява от
	на брой заловени кучета; - Въвеждане на ясни принципи за определяне на кучета, които ще се настаняват в приют за отглеждане и кучетата, които ще се връщат по местата, от които са заловени, след извършени кастрация, ваксинация, обезпаразитяване, идентификация и регистрация; - Стриктно водене на регистрите по чл. 47, ал. 7 от ЗЗЖ; - Публикуване на електронната страница на ОП „Екоравновесие“ на снимки на всички кучета от приютите, които могат да бъдат осиновявани.			
3.	При необходимост, обновяване на специализирания автопарк на ОП „Екоравновесие“ за транспортиране на живи животни, в съответствие с приетата промяна на Правилника за организацията на дейността на общинското предприятие.	Постоянен.	Осигуряване на възможност за адаптиране на дейността на ОП „Екоравновесие“ към възникващите необходимости.	Столична община.
4.	При необходимост, обновяване на специализирания автопарк на ОП „Екоравновесие“, необходим за изпълнение на задълженията по събиране и извозване на трупове на безстопанствени животни.	Постоянен.	Осигуряване на възможност за ефективно изпълнение на възложените задължения.	Столична община.
5.	Провеждане на ежегодни информационни кампании (в т.ч. провеждане на събития, изработване на печатни информационни материали и рекламни видео- и аудиоклипове) за насърчаване на осиновяванията на безстопанствени кучета от общинските приюти.	Постоянен.	Увеличаване на броя на осиновяванията на безстопанствени кучета.	Столична община – ОП „Екоравновесие“; Управители на приюти; НПО за защита на животните; Областна колегия на БВС – София град.

№	Мярка	Срок за изпълнение	Очакван ефект	Мярката се изпълнява от
6.	Съвместна работа с НПО за защита на животните по стопанисване на общински приюти за безстопанствени кучета.	Постоянен.	Осигуряване на условия за настаняване и хуманно отглеждане на безстопанствени кучета.	Столична община – ОП „Екоравновесие“; НПО за защита на животните.
7.	Съвместна работа с НПО за защита на животните по осиновяване на безстопанствени кучета от общинските приюти.	Постоянен.	Увеличаване на броя на осиновяванията на безстопанствени кучета.	Столична община – ОП „Екоравновесие“; НПО за защита на животните.
8.	Работа по социализация на безстопанствените кучета, настанени за отглеждане в общинските приюти, съвместно с НПО за защита на животните и доброволци.	Постоянен.	Увеличаване на броя на осиновяванията на безстопанствени кучета.	Столична община – ОП „Екоравновесие“; НПО за защита на животните.
IV. Мерки за контрол върху развъдниците, търговците на кучета, пазарите за животни и зоомагазините				
1.	Иницииране на консултации с администрациите на общините Елин Пелин, Своге, Костинброд, Божурище, Перник и Самоков за предприемане на съвместни действия по проблемите, свързани с овладяване на популацията на безстопанствените кучета и контрола върху собствениците на домашни/дворни кучета, в т.ч. и контрола върху изоставянето на кучета.	2023 г.	Подобряване на взаимодействието между общините на регионално ниво и предприемане на общи действия за решаване на съществуващите проблеми.	Столична община.
2.	Предприемане на съвместни действия с „Пазари Север“ ЕАД и ОДБХ – София град за регистрация на пазар „Долни Богров“, като животновъден обект, предназначен за търговия с живи животни, или за преустановяване на търговията с животни на пазара (пазарът се провежда само в неделен ден).	2023 г.	Подобряване на контрола върху търговията с кучета.	Столична община; „Пазари Север“ ЕАД.
3.	При регистрация на пазар „Долни Богров“, като	2023 г.	Подобряване на контрола	Столична община; „Пазари Север“ ЕАД;

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
л.57 от вс.л.85

№	Мярка	Срок за изпълнение	Очакван ефект	Мярката се изпълнява от
	животновъден обект, предназначен за търговия с живи животни, предприемане на съвместни действия с „Пазари Север“ ЕАД, ОДБХ – София град и Столичен инспекторат, за недопускане на търговията с неидентифицирани и нерегистрирани кучета.		върху търговията с кучета.	Столичен инспекторат
4.	Иницииране пред съответните органи (МЗ, БАБХ, МВР) на засилен контрол по регистрация на развъдниците на кучета.	2023 г.	Спиране на притока на нежелани поколения от кучета.	Столична община.
5.	Иницииране на предложения за нормативни промени в националното законодателство, насочени към ефективен контрол по регистрация на развъдниците на кучета.	2023 г.	Спиране на притока на нежелани поколения от кучета.	Столична община.
6.	Нормативно определяне на размер за таксата за отглеждане на куче с цел развъждане (по смисъла на ЗЗЖ) на територията на Столична община.	2023 г.	Спиране на притока на нежелани поколения от домашни/дворни кучета.	Столична община; СОС.
7.	Иницииране на предложения за нормативни промени в националното законодателство, насочени към увеличаване на размера на наказанията за нерегламентирана търговия с кучета.	2023 г.	Спиране на притока на нежелани поколения от кучета.	Столична община.
8.	Провеждане на ежегодни информационни кампании, насочени срещу търговията с неидентифицирани и нерегистрирани кучета и повишаване на осведомеността на обществото за вредите от нерегламентираното развъждане на животни.	Постоянен.	Стимулиране на хуманното отнешение към животните. Спиране на притока на нежелани поколения от домашни/дворни кучета.	Столична община – ОП „Екоравновесие“; Управители на приюти; НПО за защита на животните; Областна колегия на БВС – София град.

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
л.58 от вс.л.85

№	Мярка	Срок за изпълнение	Очакван ефект	Мярката се изпълнява от
9.	Иницииране на кореспонденция и работни срещи с Национална агенция за приходите, за изготвяне на ефективен механизъм за взаимодействие при осъществяването на контрол върху незаконната търговия с животни (кучета и котки).	2023 г.	Подобряване на контрола върху търговията с кучета.	Столична община; Столичен инспекторат
V. Мерки за контрол върху отглеждането на кучета в строителни, търговски и промишлени обекти				
1.	Иницииране на предложение до направление „Архитектура и градоустройство“ за изготвяне на указания до лицата, упражняващи строителен надзор по реда на ЗУТ, да съдействат на районните администрации, Столичен инспекторат и ОП „Екоравновесие, чрез предоставяне на информация за строителните обекти, в които обитават безстопанствени кучета, с цел подлагането на животните на ветеринарномедицинска обработка – кастрация, обезпаразитяване, ваксинация и идентификация.	2023.	Контрол върху отглеждането на кучета в строителни обекти.	Столична община.
2.	Иницииране на предложение до направление „Архитектура и градоустройство“ и районните администрации за предоставяне на инструкции на отговорниците на строителните обекти, разясняващи необходимостта от ветеринарномедицинска обработка на обитаващите строежите безстопанствени кучета.	2023.	Контрол върху отглеждането на кучета в строителни обекти.	Столична община.

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
л.59 от вс.л.85

№	Мярка	Срок за изпълнение	Очакван ефект	Мярката се изпълнява от
3.	Иницииране на предложение до районните администрации за предоставяне на инструкции на отговорниците на промишлените обекти, разясняващи необходимостта от ветеринарномедицинска обработка на обитаващите предприятията безстопанствени кучета.	2023.	Контрол върху отглеждането на кучета в промишлени обекти.	Столична община.
VI. Мерки за контрол върху популацията на безстопанствените кучета в защитени природни територии за опазване на биологичното разнообразие				
1.	Извършване на съвместни проверки от ОП „Екоравновесие“ и Дирекция на Природен парк „Витоша“ за налчие и залавяне на безстопанствени кучета от територията на природния парк.	Постоянен	Опазване на биологичното разнообразие в защитени природни територии	Столична община – ОП „Екоравновесие“; Дирекция на Природен парк „Витоша“
2.	На основание чл. 31, т. 2 от ЗЗТ и с оглед т. 1.15.4. и т. 1.15.7 от Плана за управление на Природен парк „Витоша“, приет с Решение № 305/22.04.2005 г. на МС, се преустановява връщането по местата на залавяне, на безстопанствени кучета, заловени от територията на Природен парк „Витоша“.	Постоянен	Опазване на биологичното разнообразие в защитени природни територии	Столична община – ОП „Екоравновесие“; Дирекция на Природен парк „Витоша“

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
л.60 от вс.л.85

Приложение 1. Историческа справка за проблема с наличието на безстопанствени кучета.

Информация за появата на приюти за животни се откриват още от XVII век. Много е възможно такива да са съществували и още по-рано в европейските и колониалните градове на Англия и Франция, където са съществували така наречените "pound" центрове. Тези центрове са представлявали оградени парцели с общински обори за скитащи и загубили се животни, както и за добитък, заловен в чужди пасища. Събраните в тези центрове животни оставали там до момента на прибиране от собствениците им. За функционирането на тези центрове са наемани хора, чиято дейност включвала не само залавянето на такива животни, но и грижите за тях и известяването на собствениците. За да получат отново животните си, собствениците трябвало да заплатят съответната глоба и да възстановят нанесените щети. Тези центрове обикновено са били разполагани в покрайнините на градовете. Промените и развитието на градовете в големи обществени и административни центрове, както и настъпилите промени по отношение на фермерската производствена дейност с установяване границите на фермите, довежда и до промяна в ежедневната работа на работещите в центровете. Фокусът на тяхната дейност вече е насочена не към селскостопанските животни, а към залавянето на скитащи кучета и по-рядко към залавянето на котки.

Към края на 19-ти век този вид дейност постепенно започва да замира поради факта, че упражняващите я не получавали редовни заплати, а се препитавали с парите, които получават от собствениците на животните.

В някои държави всяко куче, което не се съпровожда от собственик или гледач на обществено място, или което не носи нашийник или някаква идентификация попада в правната квалификация „бездомно". В други държави е нормално прието кучетата да бъдат оставяни да се движат свободно в близост до дома, без да носят нашийник, като през нощта дори са поощрявани да си търсят сами храна навън.

В страни с топъл климат малките на бездомно женско куче спокойно може да оцелеят. Ако не се установи техният собственик или не им се намери дом от други хора, порасналите малки ще станат напълно бездомни и ще подивеят, като при последните контролът става почти невъзможен, а и често те са в основата на пренос на заболявания, въпреки че имат нисък процент на оцеляване и рядко представляват сериозен обществен проблем.

Причините, поради които много правителствата се въздържат от въвеждане на активна хуманна политика по овладяване на кучешката популация, най-често са свързани с фактора „цена“. Установява се обаче, че това е фалшива икономия, когато се изчислят направените разходи по неефективни програми – транспортни инциденти, ухапвания от кучета и други здравни проблеми (разпространение на бяс, ехинококоза, лайшманиоза), разходи по лов и убиване, инциденти с диви животни, селскостопански животни и други.

Например, преките и непреките разходи във Великобритания през 1996 година по проблема с бездомните кучета обхващат 15 млн. паунда за полицията, занимавала се със случаи с бездомни кучета, 11-16 млн. паунда за общински разходи по поддържане на приюти и отделения за животни, 9 млн. паунда за клиники и болници по обгрижване на пациенти, нападнати от бездомни кучета, 2 млн. паунда за лечение на селскостопански животни, наранени от кучета. В сравнение с разходите от 1988 г. се отчитат близо 10 млн. паунда намаляване на разноските по подобни програми, въпреки увеличените разноски по приюти за животни.

Разходите по активна хуманна програма може да се намалят още по-значително, ако се въведе действаща регистрация и събиране на такси за притежание на домашни животни, освобождаване от такса на кастрираните домашни кучета и финансова подкрепа за кастриране на кучетата на социално слаби лица и пенсионери.

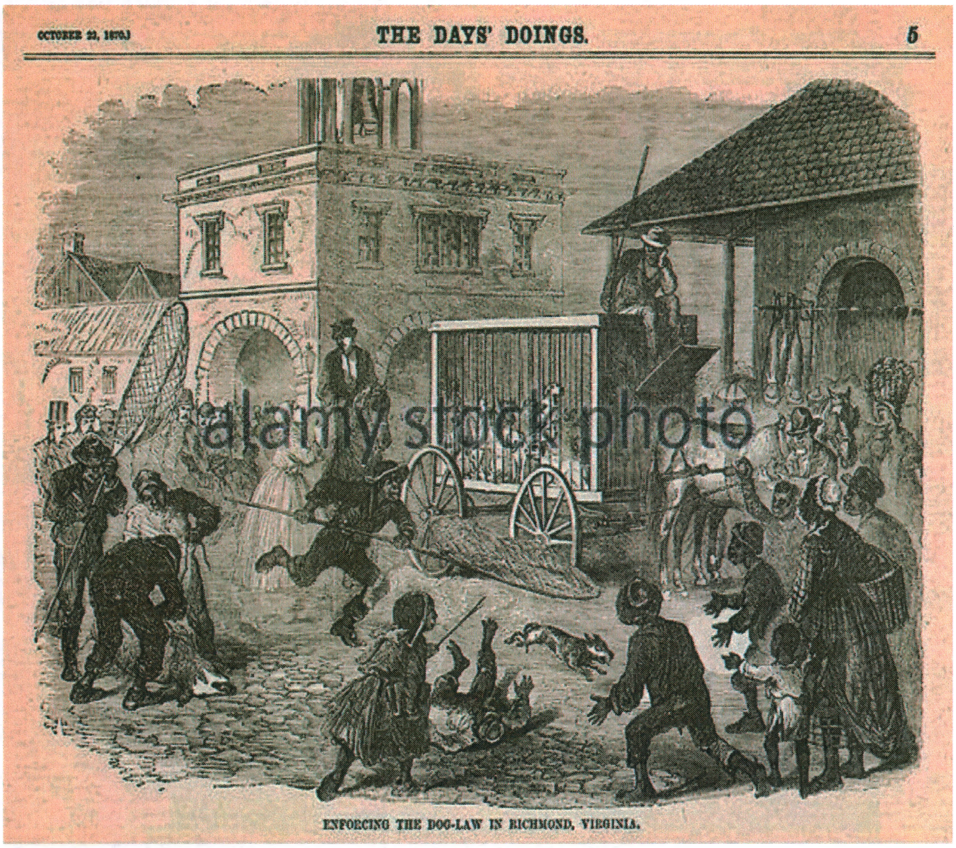
По-старата и традиционна форма на социално-икономически отношения между стопаните и професионалните треньори в Ирландия, Великобритания, Франция и др. са училищата – хотели за отглеждане и обучение на коне и кучета. В училищата за кучета се извършва тяхното обучение и създаването на навици по отношение ползването им в помощ на фермерите при извършване на дейностите, свързани с обслужването на стадата от селскостопански животни, обучение на кучета – придружители на хора в неравностойно положение, кучета – спасители и др.

Заради необходимостта хората да пътуват и да оставят домашните си любимци в сигурни ръце започват да се изграждат класически тип хотели за животни. В повечето случаи засега те са част от ветеринарномедицинските клиники. В тях обикновено се настаняват кучета, котки, екзотични птици и влечуги. Те представляват помещение, в което в зависимост от вида на животните са монтирани клетки, оборудвани с необходимите съоръжения за осигуряване на вода и храна.

В България, първи Георги Павлов (*1924 г., Търговия с животни.* Ветеринарна сбирка.) споменава за значението на оборите при хотелите и ханищата, които са прототип на днешните хотели за животни, във връзка с правилника за прилагане на Закона против епизотиите от 15 юни 1917 год., Закона за скритите недостатъци при продажбата на домашни животни, утвърден с указ № 6 от 08 март 1924 год. и Закона за Санитарно-ветеринарната служба, утвърден с указ № 38 от 07 юли 1924 год.

Случаите на заловени селскостопански животни у нас след Освобождението през 1878 г. се свързват главно с безконтролна паша на добитъка в посевите около селата. Такива животни били залавяни от полските пъдари, които ги отвеждали в двора на

кметството, откъдето стопаните си ги прибирали след заплащане на глоба и обезщетение на потърпевшите собственици на нивите, в които добитъка е пасъл.

След Освобождението на България постепенно случаите на бяс по добитъка и населението стават статистически значима величина в докладите от околийските ветеринарни лекари и това неизменно се свързва с големия брой и безконтролното развъждане на кучетата.

Данните показват, че през периода 1919 – 1926 г. са убити 20 200 кучета. Статистическите данни сочат, че през 1926 година у нас има над 1,5 милиона кучета при реална нужда не по-голяма от 200 000 кучета за страната. При разстроеното стопанско и финансово положение на страната и след приемането на Закона за Санитарно-ветеринарната служба от 1925 г. (чл. 187 – 196) и Правилника за борба с бяса от 1924 г., които имат за основа решенията на международните ветеринарни конгреси, у нас в борбата с бяса и скитащите кучета се прилагат главно ветеринарно-полицейските мерки. Те биват постоянни и временни. Постоянните мерки са: регистрация на кучетата; поставяне на намордници при излизане навън; избиване на скитащите кучета. Временните мерки са: задължение на стопаните да съобщават веднага на властите за скитащи бездомни кучета, съмнително болни от бяс; убиване на съмнителните и болни кучета; организиране на хайки за избиване на вълци, лисици и други диви животни, когато боледуват от бяс и др.

Избиването на излишните кучета през този период се явява като надеждна мярка, защото както в градовете, така и в селата, се скитат постоянно голям брой кучета. Остава валидно схващането, че именно селата са неизчерпаемият източник на скитащи кучета. Имало селски дворове, и то много, с по 4-5 кучета. Най-честите причини за превръщането им в бездомни било бягството от стопаните им поради глад и бой или изгубването им по

време на пазари и панаири. Като правило се приело връщащите се в отпуск войници по време на войните да носят у дома кучета от бойните полета.

Отбелязва се, че представителите на ромския етнос, които минават през градовете, имат около себе си голям брой кучета. Такива недохранени кучета скитали из улиците, а лятно време се срещали из полетата, където се хранели с царевица и грозде от лозята. За кучетата, които правели набези в полето, се приготвяли специални въжени примки, с които били залавяни. В някои места (Смолянско, Тервелско) се строели оградни лабиринти, които били използвани за хващане на вълци или скитащи подивели кучета. Поради това, в Наредбата за болестите по животните и Правилника относно бяса (16.03.1931 г.) към чл. 8 от Закона против бяса е написано: „С изключение на едно куче за всяка къща или ограда, с условие да бъде вързано, и две овчарски кучета за всяко стадо – с условие, че придружават това стадо, всички останали кучета трябва да бъдат избити".

По това време у нас ветеринарните специалисти считали, че ако се въведе данък върху кучетата ще се даде възможност да се намали броят на скитащите такива и случаите на бяс по животните и хората. Освен това, те изисквали въвеждане на идентифициране на домашните дворни и стадни кучета чрез видими марки. Допълнително се анализирало, че вместо да се строят антирабични станции във всеки окръжен град и да се прилагат палиативни мерки по-добре е да се поучим от опита на другите европейски държави.

Не става ясно точно какво от опита на другите европейски държави, трябвало да се приложи у нас, но в специализираните списания като „Ветеринарно-скотовъдно знание" и „Ветеринарна сбирка", още преди 1926 г., Българското ветеринарно дружество се обръща към стопаните в селата да бъдат грижливи и да се отнасят хуманно към животните си.

Към този момент в Царство България е имало 153 населени места с регистрирани случаи на бяс. Най-много села с регистриран бяс е имало в Търновски (34), Бургаски (25), Шуменски (14), Хасковски (13) и Пловдивски (12) окръзи и т.н.

През 1932 г. Министерството на земеделието – Ветеринарно отделение, издава Наредба, която гласи: „... от 1 април до 1 юли всички кучета в градовете и селата, независимо дали е констатирано или не бяс по кучетата се държат денонощно затворени или вързани, за да не скитат по улиците, площадите и около селищата".

През този период всички скитащи кучета се унищожават. За стопаните на заловени луксозни, ловджийски и овчарски кучета се прави изключение, като те се глобяват от 300 до 500 лева, но ако и след това те ги пуснат свободно да ходят из улиците, площадите и около населените места, последните се унищожават. Разходите по унищожаването на безстопанствените съмнително бесни или болни кучета били за сметка на фонд „Епизоотии" за селата, а за градовете – за сметка на общините. След влизането в сила на наредбата само през месец април са били унищожени около 20 000 кучета, от които само в гр. София – 2500.

Там, където тази наредба се е приложила и се пристъпило към унищожаване на всички скитащи кучета, полицейските служители и ветеринарните лекари срещнали енергични протести не само на отделни стопани, но и на някои организации. Протестират всички от овчаря до стопанина на луксозното куче, търговци и такива от средите на артистите и писателите. Въпреки тези протести, през следващите 12-15 години тенденциите в общественото мнение накланят везните в посока улавяне и унищожаване на скитащите кучета поради факта, че имало квартали в големите градове, както и в София, където човек не може да премине от зли кучета.

Един от малцината, вдигнали глас в защита и за хуманно отношение към животните в този период, е П. Йорданов (*1937 г., Наложителни, желателни и възможни изменения на*

досегашния курс на ветеринарната хирургия. Как? и Защо? Ветеринарна сбирка.). Според него едно много благодатно поле за проявление на ветеринарната медицина представлява лекуването на малките животни, предимно кучета и котки.

Проблемите с кучетата, редица от по-богатите граждани на София и други големи градове на страната, решават като ги оставят на отглеждане срещу заплащане при стопани от близките до градовете села. Там те отглеждали и конете за езда, които ползвали за развлечение и почивка. Някои ветеринарни специалисти предлагали на кметовете да направят разгласа, че предлагат услуги, при които ще преглеждат безплатно всички болни домашни животни и кучета. Освен това, тежко болните животни могат да останат в конюшнята до тяхното оздравяване, но стопаните им трябва да им носят или доставят храна през този период. Става ясно, че българското гражданство и специалистите ветеринарни лекари прилагали в местни условия, според възможностите си, едни от най-добрите решения за големите градове относно грижите и запазване на живота на кучетата.

По данни на Ветеринарното управление, след 9 септември 1944 година броят на кучетата намалява. През 1954 година в страната е имало 433 850 кучета. През 1960 г. в Бургаски окръг броят на кучетата бил около 40 000, а само в обществените животновъдни ферми – 5000, като някои кооперативни стопанства имали над 100. В Михайловградски окръг през 1960 г. имало повече от 40 000 кучета, а само овчарските били 4 500. През същата година започнало прилагането на мерки за намаляване броя на кучетата, като в окръга били унищожени 25 000 кучета. Унищожаването им продължило и през следващите години и техния брой е намален до 3000, от които 1300 ловни и 190 овчарски.

През 1990 г. чрез дехелминтизация са обхванати 360 091 броя кучета при разрешени 257 866 кучета. Анализът на цифрите показва завишаване от над 100 000 кучета. Тук не се включват скитащите в страната кучета. Броят на безстопанствените кучета само в София е около 150 000.

В наши дни проблемът с безстопанствените и скитащите кучета отново излиза извън контрол, а голямата част от обществеността не чувства отговорност към тези животни. Увеличеният брой скитащи кучета на територията на градовете, селата и в районите на животновъдните ферми представлява реална предпоставка за разпространението на много заразни болести по животните и хората.

Много неадекватни решения на собствениците на домашни любимци, общинските управи и фермерите водят до неправилни действия по отношение на кучетата. Голям брой от тях, след като бъдат прогонени от дома си, живеят в запустели места, сметища и обременена среда – там където могат да намерят отпадъци за храна. Здравословното им състояние е лошо. Те не само страдат от инфекциозни болести, но и могат да ги пренасят и разпространяват на големи разстояния.

Има примери за кучета, които живеят и съществуват като полудомашни или полудиви животни, както и примери за скитащи кучета, нападащи и убиващи овце и агнета (например с. Прибой, Пернишко) кокошки и други птици.

Приложение 2. Мерки за контрол на популацията на кучетата и брой на безстопанствените кучета в други държави.

/Представената информация се базира на литературни данни или данни, предоставени от компетентни органи на съответните държави или неправителствени организации./

Държава	Мерки за контрол на популацията на кучетата (вкл. домашни)	Брой на безстопанствените кучета
Кралство Белгия	Към момента на проучването в Белгия няма безстопанствени кучета, но съществува проблем по отношение на овладяването на популацията на безстопанствените котки. Законодателствените мерки за ограничаване на броя на безстопанствените кучета и котки включват: 1. Забрана за продажба на кучета и котки на пазари (1996); 2. Задължителен лиценз за развъдчици и търговци (1997); 3. Забрана за реклама на кучета и котки; 4. Задължителна идентификация и регистрация на кучетата (1998); 5. Европейски паспорт за всички кучета (2004); 6. Забрана за продажба на кучета и котки в зоомагазини (2009). По отношение на проблема с безстопанствените котки, всяка община трябва да разработи план за действие, който може да включва следните мерки: 1. Улавяне, кастрация и освобождаване; 2. Улавяне и евтаназия, ако е налице физическо страдание, заплаха за общественото здраве или липса на друга алтернатива; 3. Комбинация от описаните мерки. Многогодишен план, приет с Кралски указ от 03.08.2012: От 01.09.2012: приютите кастрират, идентифицират и регистрират всички котки преди осиновяване (дерогация: кастрацията се извършва в рамките на шест месеца); От 01.03.2014: приютите кастрират, идентифицират и регистрират всички котки преди осиновяване без никакви дерогации; От 01.09.2014: всяка котка трябва да бъде кастрирана, идентифицирана и регистрирана преди продажба, покупка, осиновяване, подаряване и др. – дерогация за развъдчиците и котките за износ (по данни на Animal welfare unit, Environment Department, Government of Flanders).	Незначителен/няма
Федерална република Германия	Към датата на проучването в Германия не съществува проблем с безстопанствените кучета, но в някои региони все още има голям брой безстопанствени котки. Мерките за намаляване на броя на безстопанствените животни включват улавяне, кастрация и	Незначителен/няма

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
л.66 от вс.л.85

	настаняване в приюти до осиновяване. Умъртвяването на здрави животни не е позволено. С цел разрешаване на проблема с безстопанствените котки, от 2013 г. съгласно допълнение на Закона за хуманно отношение към животните компетентните органи имат правото да задължат собствениците на свободно отглеждани котки да кастрират своите котки, в противен случай – да ги отглеждат в домашни условия (по данни на Federal Ministry for Food and Agriculture (BMEL), Germany).	
Република Гърция	Регистрацията на кучетата е задължителна от 2012 г. Съгласно националното законодателство (Закон 4039/2012 и 4235/2014) общините са отговорни за контрола на популациите на безстопанствените кучета. Уловените кучета постъпват в приют, общинска или частна ветеринарна клиника, където се извършват следните манипулации: 1) микрочипиране; 2) регистрация; 3) преглед; 4) стерилизация; 5) вътрешно обезпаразитяване; 6) ваксинация против бяс (при кучета, навършили 3 месеца); 7) кучето се освобождава или се дава на осиновител. Евтаназия е позволена в следните случаи: 1) кучета, неспособни да живеят самостоятелно (слепи, сакати и др.); 2) кучета, страдащи от хронични или нелечими трансмисивни заболявания; 3) опасни кучета. Броят на безстопанствените кучета се определя чрез изброяване на уловените и регистрирани кучета на местно ниво. В свое изследване, Mannhart (2007) описва метод за изброяване на скитащите кучета на остров Родос. Методът включва разделяне на острова на 5 ясно определени района и неколкократно (средно около 10 пъти) заснемане на скитащите (без микрочип) кучета във всеки район. Снимките се прекратяват при липса на нови (незаснети) кучета, след което броят им се изчислява на км^2.	Общо 8673 кучета - уловени на територия-та на Община Атина и Община Пирея за периода 2009 – 2013 г.
Кралство Дания	Към момента на проучването в датското законодателство няма заложени мерки за ограничаване на броя на безстопанствените кучета поради липсата на такива. Съгласно Наредба № 22 от 22.07.2016 всички кучета трябва да бъдат маркирани (с чип или татуировка) и регистрирани не по-късно от навършването на 8-седмична възраст. При внос на кучета по-възрастни от 8 седмици, маркирането и регистрацията трябва да бъдат извършени не по-късно от 4 седмици след вноса. Всички кучета трябва да бъдат регистрирани в Датския регистър за кучета (вкл. идентификация на собственика), който е под контрола на Министерството на околната среда и храните. Всички кучета трябва да носят значка (медальон) с цел идентификация на собственика. В случай на	Незначителен/няма

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
л.67 от вс.л.85

	изгубено куче полицията открива собственика по съответната идентификация. Ако кучето не е маркирано и регистрирано, собственикът се търси посредством обяви. Когато такъв не бъде открит, кучето се предоставя на временен дом за животни или евентуално се умъртвява (по данни на Ministry of Environment and Food of Denmark).	
Република Естония	Съгласно националното законодателство на Република Естония, контролът върху популацията на безстопанствените кучета (и други животни) се осъществява от органите на местната власт. Безстопанствените животни се улавят и настаняват в приюти за период не по-кратък от 14 дни. След изтичане на 14-дневния период животните се предоставят на нов собственик или се евтаназират. Естонското законодателство позволява евтаназията на здрави безстопанствени животни, което обаче се практикува в редки случаи. Няма стандартен протокол за изброяване на безстопанствените кучета, данни за броя на кучетата се водят от приютите. Няма утвърдена методика за определяне на степента на агресия – приютът взема решение дали дадено куче е подходящо за осиновяване (по данни на Department of animal health, animal protection and animal feeding, Veterinary and food board of Republic of Estonia).	Няма точна информация Залавят се отделни скитащи кучета, но липсва масовост на проблема (по данни на Department of animal health, animal protect-tion and animal feeding, Veterinary and food board of Republic of Estonia).
Кралство Испания	В Испания компетентните органи за контрол на популациите на безстопанствените животни са органите на местната власт (всички автономни области имат регионални закони за защита на животните, които включват и мерките за управление и контрол на безстопанствените животни). Изгубените или изоставени животни се залавят (обикновено по сигнал на граждани) и се настаняват в приюти до връщането им на собственик или намиране на осиновител, а в някои случаи се евтаназират. Периодът на престой на настанените в приюти животни зависи основно от ресурсите на съответната община. В 2 от общо 17 автономни области евтаназията на здрави животни е забранена. В останалите области минималният период на престой е 10 дни, като най-често животните се задържат за период от 20 дни, а в някои случаи – повече от 1 година, чакайки за осиновяване. В някои испански общини съществуват колонии от котки, контролирани от граждани или неправителствени организации, като животните живеят на обществени места (паркове и др.). Тази практика важи единствено за контролирани колонии от безстопанствени котки, но не е приложима при кучета. От 1975 г. лицата, развъждащи домашни любимци, задължително регистрират дейността си на местно ниво.	Няма официална статистика Към днешна дата скитащите кучета са рядко явление, поради което се приема, че системата за контрол функционира ефектив-но. Сериозен проблем обаче е продължава-щата тенденция за изоставяне на неже-лани животни на улицата или в приюти (по данни на Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio

	Изискванията по отношение на евтаназията на безстопанствени животни са регламентирани от регионални закони и постановления (по данни на Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio Ambiente).	Ambiente).
Република Италия	Закон №281/91 регламентира методите за управление на популациите от безстопанствени животни, предвиждайки следните основни мерки: 1. Задължителна идентификация (с микрочип) и регистрация на всички кучета (управлението на тази мярка се осъществява от регионалните ветеринарни служби); 2. Забрана за умъртвяване (с изключение на неизлечимо болни и доказано агресивни кучета); 3. Улавяне, кастриране, идентифициране на скитащи кучета и настаняването им в приюти в случай, че не бъдат върнати на собственик; 4. Обучение и информационни програми. Въз основа на Закон № 281/91 са разработени множество локални нормативни документи, чиято основна цел е контрол на кучешката популация чрез перманентна идентификация, „обезсърчаване“ на изоставянето на кучета, залавяне и стерилизация на скитащи кучета. Схемите за прилагане на законодателството обаче се различават в различните региони. Един от най-успешните региони в това отношение е провинция Пескара (централна Италия), където са положени големи усилия за прилагане на правилата за идентификация и регистрация на кучета на местно ниво. Резултатът е значително намаление на броя на безстопанствените кучета и броя на общинските приюти (от около 5000 кучета през 2004 г. до 2300 през 2008 г.)	95 648 кучета – постъпили в приюти през 2009 г.
Република Кипър	Нормативният документ, касаещ управлението на популациите на безстопанствените кучета, е Законът за кучетата, като компетентният орган, изпълняващ мерките, заложени в този закон, са общините. Съгласно Закона за кучетата всички безстопанствени кучета се залавят и настаняват в приют за период от 2 седмици, като при необходимост им се осигурява ветеринарна грижа. След изтичане на двуседмичния период кучетата се евтаназират, ако не са потърсени от собственик или поискани от осиновител. Съгласно същия закон всички собственици на кучета са длъжни да получат лиценз, който се осигурява от съответната община. За да бъде получен лиценз, всяко домашно куче трябва да бъде перманентно идентифицирано (с микрочип) и регистрирано в централната база данни, поддържана от Държавната ветеринарна служба. Не съществуват нормативни изисквания по отношение на развъждането на кучета, с	Няма точна информация. Към датата на проучването проблемът остава нерешен основно поради неспазване на законовите изисквания от страна на собствениците и липсващ контрол върху развъждането на кучета.

	изключение на някои забрани за внос, отглеждане и развъждане на определени породи. В Кипър не се прилага стандартен протокол за изброяване на безстопанствените кучета, както и утвърдена методика за доказване степента на агресивност при кучета (по данни на Animal Health and Welfare Division, Veterinary Services of Cyprus).	
Република Латвия	Съгласно Закона за защита на животните всеки гражданин на Латвия е длъжен да уведоми съответните органи за безстопанствени животни или животни в беда. Местната власт организира улавянето на безстопанствени животни и животни в беда и, ако е необходимо, умъртвяването им. Местната власт създава и поддържа приюти за безстопанствени животни и животни в беда, организира настаняването им и грижите за тях или влиза в споразумения с физически или юридически лица за изпълнение на описаните дейности. Разплодът на животни в приюти е забранен. Приютите „освобождават“ животни само на лица, навършили 18 години, които могат да гарантират тяхното благосъстояние. Приютите са задължени да организират кастрацията на животни, които не са поискани от собственик или осиновител в рамките на 14 дни. Няма данни за утвърдена методика за определяне степента на агресивност на кучета (по данни на Ministry of Agriculture, Republic of Latvia).	Няма точни данни. Към датата на проучването проблемът се счита за овладян (по данни на Ministry of Agriculture, Republic of Latvia).
Република Литва	Основният нормативен документ, касаещ контрола на популациите на безстопанствените животни в Република Литва, е Законът за хуманно отношение и защита на животните. Съгласно този закон общинските администрации организират дейности за намаляване на броя на безстопанствените домашни любимци в общината, осигуряване на временна грижа за тях и връщането им на собственици. Освен това, редица неправителствени организиции участват в дейностите по намаляване на броя на безстопанствените животни (напр. улавяне – стерилизиране – връщане), особено по отношение на безстопанствените котки, тъй като популацията на безстопанствените кучета не представлява реален проблем към момента. Тези НПО (около 50 на брой) са официално регистрирани от компетентния орган за контрол - Държавната служба по храни и ветеринарни услуги. При предаване на котки, кучета, порове и потомство на тези животни на нов собственик, те трябва да бъдат идентифицирани с микрочип и регистрирани в базата данни на Регистъра на домашните любимци. Развъждането на домашни любимци с явни генетични заболявания, малформации или патологии е забранено. Кръстосано размножаване на диви животни от различни	Няма точни данни. Към датата на проучването проблемът се счита за овладян (по данни на Animal Health and Welfare Department, State Food and Veterinary Service of the Republic of Lithuania).

	видове, както и на диви животни с домашни любимци е забранено, освен когато това кръстосване се извършва в съответствие с одобрени експериментални и изследователски програми. В Р. Литва няма стандартен протокол за изброяване на безстопанствените кучета, както и утвърдена методика за доказване степента на агресивност на кучета (по данни на Animal Health and Welfare Department, State Food and Veterinary Service of the Republic of Lithuania).	
Велико херцогство Люксембург	Съгласно законодателството на Люксембург идентификацията и регистрацията на всички кучета са задължителни. Лицата, занимаващи се с развъждане, са длъжни да получат разрешително от Ветеринарната служба. Законът за защита на животните забранява евтаназията на здрави кучета, като умъртвяване може да се прилага само в случаи на неизлечимо болни или доказано агресивни животни. По данни на Administration des services vétérinaires (Ministère de l'Agriculture, de la Viticulture et de la Protection des consommateurs) в Люксембург никога не е съществувал проблем по отношение на бездомни кучета. Няма утвърдена методика за доказване на степента на агресивност на кучета, като в случаи на евтаназия поради агресивност, постмортално се извършват лабораторни изследвания с цел установяване дали причината за агресията се дължи на бяс.	Незначителен/няма
Република Малта	Съгласно законодателството на Малта всички кучета трябва да бъдат микрочипирани и регистрирани. Лица, занимаващи се с развъждане на кучета и произвеждащи повече от 4 кучила годишно, трябва да имат лиценз. Към момента продължава тенденцията за неконтолирано отглеждане на домашни кучета. При намиране на скитащо куче контролните органи са длъжни да го уловят и проверят за микрочип. В повечето случаи здрави животни не се умъртвяват, независимо че евтаназията е позволена. Безстопанствените кучета се настаняват в приюти (държавни или стопанисвани от неправителствени организации), които към днешна дата са с надвишен капацитет поради дългия престой на кучетата в тях (понякога с години) и поради липсата на съвременни практики за борба с проблема (напр. улавяне – кастрация – освобождаване). Кастрационни кампании се провеждат от неправителствени организации. Няма точна информация относно броя на безстопанствените кучета в Малта. Dogs Trust & WSPCA провеждат кастрационна кампания в продължение на 8 години, през	Няма точна информация

	които над 18 000 кучета са кастрирани и микрочипирани. В резултат на това броят на кастрираните кучета се е повишил от 17% до около 88%, като ежегодни проучвания показват положителен обществен отзвук поради намаляване на броя на скитащите кучета. В Р. Малта няма стандартен протокол за изброяване на безстопанствените кучета, както и утвърдена методика за доказване степента на агресивност (по данни на Malta Society for the Protection & Care of Animals, MSPCA).	
Кралство Нидерландия	Опитът на Нидерландия за успешно решаване на проблема с безстопанствените кучета в през XIX век дава историческа гледна точка върху начина, по който редица европейски държави се превръщат в общества, свободни от скитащи кучета. Според Sternheim (2012) притежанието на куче е много популярно в Нидерландия през 1800 г. Тогава обаче няма официални правила за отглеждането на кучета, като те са пуснати на свобода, което води до неконтролирано размножаване. Честите взривове на бяс са последвани от избиването на голям брой кучета. Приети са и първите закони за придвижване на кучета (с каишка и намордник). През същия период някои общини въвеждат данък за куче, за да регулират броя на притежаваните кучета. Данъкът обаче оказва отрицателен ефект и броят на безстопанствените кучета в данъчно облажените общини се увеличава. Много хора, които не могат да си позволят да платят данъка, изоставят кучетата си. Тъй като Нидерландия е страна с дългогодишни традиции по отношение на притежанието на кучета (вкл. от висшето общество), се налага и промяна в законодателството в областта на хуманното отношение към животните. Първата организация за защита на животните се появява през 1864 г. в Хага, първия приют през 1877 г., а от 1886 г. злоупотребата с животни е наказуема. През 1912 г. е създадено дружество за защита на кучета, използвани за теглене. Инспектори започват да извършват проверки за спазване на закона, като едновременно информират собствениците за ползите от добрата грижа за животните. През 1962 г. Нидерландия забранява употребата на кучета за теглене. В края на XX век е приет цялостен закон за хуманно отношение към животните. Нарушение на Закона може да бъде наказано с до три години лишаване от свобода и глоба от 16 750 евро. Към днешна дата нормативните документи, касаещи хуманно отношение към животните са: Закон за животните, Правилник за притежателите на животни и Постановление за разрешените ветеринарни процедури.	Незначителен/няма

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
л.72 от вс.л.85

	Съгласно холандското законодателство не всички животни могат да бъдат отглеждани като домашни любимци (съществува списък с позволени домашни любимци, въведен от Ministry of Economic Affairs от 01.02.2015). Домашни любимци не могат да бъдат продавани на лица под 16-годишна възраст. Животните за продажба не могат да бъдат излагани на витрина. Лицето, което продава животно, трябва да предостави на купувача писмена информация за животното. Професионалните или хоби развъдчиците не могат да размножават животни, които имат сериозни дефекти, болести или проблеми с поведението. Кучките не могат да бъдат запложданипо-често от веднъж годишно. В последните години Нидерландия се обявява за държава с нулев брой на безстопанствените кучета, провеждайки политика за стимулиране на осиновяването вместо закупуването на куче (посредством по-висок данък за закупено куче) и предлагайки безплатни кастрации (вкл. за домашни кучета).	
Кралство Норвегия	Към датата на проучването в Норвегия няма безстопанствени кучета, но съществуват ограничени популации от безстопанствени котки. Съгласно националното законодателство Норвежкият орган по безопасност на храните (органът, отговарящ за хуманното отношение към животните) е длъжен да предприеме мерки, когато безстопанствените котки страдат от неблагоприятни условия на живот. В такива случаи котките се улавят и предават на убежища, стопанисвани от неправителствени организации (с цел намиране на осиновител), или се евтаназират. Норвежкият орган по безопасност на храните не разполага с финансови средства за извършване на други дейности (освен гореописаните), но се грижи за насърчаване на отговорната собственост. В норвежкото законодателство са заложени единствено общи изисквания по отношение на развъждането на домашни любимци (напр. добро здравословно състояние), но не съществуват конкретни ограничения с цел превенция на неконтролиран разплод, водещ до свръхпопулация (поради липсата на необходимост). Не бяха предоставени исторически данни относно решаването на проблема с безстопанствените кучета. Няма данни относно евтаназията на агресивни кучета (по данни на Animal Welfare Section, Norwegian Food Safety Authority).	Незначителен/няма
Обединено кралство	Основните нормативни документи, регламентиращи отглеждането и развъждането на домашни любимци в Обединеното кралство, са Законът за хуманно отношение към	~ 81 000 (Stray Dogs Survey 2016,

Великобритания и Северна Ирландия	животните (2006), Законът за домашните любимци от 1951 г. (изменен през 1983 г.) и Законът за развъждане и търговия с кучета от 1999 г. (в изменение и допълнение на законите от 1991 и 1973 г.). Съгласно Закона за домашните любимци: Всяко лице, което държи магазин за домашни любимци, трябва да бъде лицензирано от Общинския съвет. Преди да даде лиценз, Съветът трябва да се увери, че: животните се отглеждат в помещения, които са подходящи и чисти; на животните се осигурява подходяща храна и вода; животните са адекватно защитени от болести и пожари. Общинският съвет може да приложи каквито и да било условия към лиценза, може да инспектира лицензираните помещения в разумни срокове и да откаже лиценз, ако условията в помещенията са незадоволителни или ако условията на лиценза не са спазени. Общинският съвет е отговорен за прилагането на закона и всеки, който има основание да смята, че даден магазин за домашни любимци държи животните в неадекватни условия, трябва да се обърне към Съвета, който ще реши какви действия да предприеме в рамките на своите правомощия. Съгласно раздел 2 от този Закон, домашните любимци не могат да бъдат продавани на улицата, включително на пазари. Съгласно Закона за развъждане и търговия с кучета: Всяко лице, което поддържа обект за развъждане на кучета, трябва да получи разрешение от Общинския съвет. Лица, които не се занимават с разплод на кучета с цел търговия (т.нар. „хоби развъдчици“) и произвеждат по-малко от 5 кучила за период от 12 месеца, не се нуждаят от лиценз. Общинският съвет има правомощието да издаде лиценз, но преди това трябва да се увери, че: животните са снабдени с подходящи помещения, храна, вода и постеля; са взети всички разумни предпазни мерки за предотвратяване и контрол на разпространението на болести сред кучетата. Местните власти отговарят за прилагането на законодателството. Законът регламентира и ограничения по отношение на честотата и периода на	Summary Report Prepared for Dogs Trust) Проучването е извър-шено чрез директи запитвания до всички общини във Велико-британия и Dept. of Agriculture and Rural Development на Северна Ирландия.

	размножаване. Женските кучета не могат да бъдат заплождани преди да навършването на едногодишна възраст, не могат да имат повече от 6 кучила през целия си живот и могат да имат само едно кучило на всеки 12 месеца. Трябва да се съхраняват записите за отглеждане, за да се гарантира спазването на тези изисквания. Кученца, произвеждани в лицензирани развъдни обекти, могат да се продават само в тези обекти или в лицензиран магазин за домашни любимци. Всяко куче трябва да бъде снабдено с микрочип преди навършване на 8-седмична възраст и информацията за собственика, фигурираща в базата данни, трябва да бъде актуализирана при всяка промяна. Преди продажба на куче, то трябва да бъде снабдено с микрочип и паспорт. При намиране на куче, местната власт е длъжна да осигури залавянето му и да провери за наличие на идентификация. В случай, че такава не бъде установена, кучето се задържа за период от 7 дни (5 дни в Северна Ирландия), след което се предлага за осиновяване или се умъртвява (ако осиновяването е невъзможно). Съгласно доклад на Dogs Trust (2016) през периода 01.04.2015 – 31.03.2016 съдбата на намерените кучета в Обединеното кралство е следната: 54% са върнати на собственици, 22% са предадени на неправителствени организации, 9% са предадени на нови стопани от местните власти и 4% са евтаназирани. От всички евтаназирани кучета през същия период, общо 55% са умъртвени поради поведенчески проблеми или агресия, здравословни проблеми или принадлежност към забранени породи. Няма данни за утвърдена методика за доказване степента на агресивност при кучета. Съгласно законодателството собственикът е отговорен за поведението на животното. В Обединеното кралство са забранени развъждането и търговията с 4 породи кучета – Питбул териер, Дого Аржентино, Фила Бразилейро и Тоса ину. При конфискуване на куче от забранените породи, съдът може да реши, че то не е опасно за обществото, да го включи в т.нар. Index of Exempted Dogs (IED) и да издаде сертификат. Кучето трябва да бъде кастрирано и микрочипирано (по данни на Department for Environment, Food & Rural Affairs; Dogs Trust, NGO).	
Република Полша	Съгласно чл. 11 от Закона за хуманно отношение към животните на Република Полша осигуряването на грижи за безстопанствените животни и тяхното улавяне е задължение на местното самоуправление. Неправителствените организации, чиято законоустановена дейност е да защитават животните, могат да осигурят грижи за	~ 100 000

	безстопанствените животни и да управляват приюти за животни, като се консултират със съответните местни и регионални власти. Програмата по чл. 11, ал. 1, включва: 1) настаняване на безстопанствени животни в приют за животни (докато собственикът бъде намерен); 2) грижи за свободно живеещи котки, включително храненето им; 3) улавяне на безстопанствени животни; 4) задължителна стерилизация/кастрация на животни в приютите; 5) търсене на собственици за безстопанствени животни; 6) умъртвяване на непрогледнали новородени; 7) осигуряване на денонощна ветеринарна помощ в случай на пътнотранспортни произшествия, включващи животни. Програмата може да включва и идентификация на животните. Евтаназията на здрави домашни любимци е забранена. След влизане в сила на Закона за хуманно отношение към животните (1997 г.) се наблюдава значително намаляване на броя на безстопанствените животни, но към момента все още има значителен брой животни, настанени в приюти. Броят на безстопанствените животни се проследява от компетентните органи (Ветеринарна инспекция) чрез извършване на периодичен мониторинг в приютите. Към момента в Полша няма утвърдена методика за определяне степента на агресивност на кучета, като в това отношение националното законодателство указва единствено консултация с ветеринарен лекар (по данни на Polish Society for the Protection of Animals – OTOZ Animals, NGO).	
Република Румъния	Основните мерки, предвидени в румънското законодателство включват: Задължителна идентификация и регистрация на всички домашни кучета с цел предотвратяване на изоставянето им (задължителна от 01.01.2015); Задължителна стерилизация на всички безпородни кучета с цел намаляване на репродукцията (минимална възраст за кастрация – 4 – 6 мес. за женски, 6 – 8 мес. за мъжки кучета) (задължителна от 01.01.2015 г.). При улавяне на скитащи кучета: Нелечимо болните животни се евтаназират незабавно; Здравите животни се настаняват в приют за период от най-малко 14 дни с цел връщане на собственика или намиране на нов;	~ 300 000 (към 2013 г.)

	След изтичане на 14-дневният период, кучетата, които не са осиновени, могат да бъдат умъртвени.	
Република Словения	В Словения няма значителен брой безстопанствени кучета, а само единични изоставени кучета. Задължителна ваксинация против бяс е въведена през 1947 г., а от 80-те години на XX век е задължителна и идентификацията на кучетата (първоначално с метална марка, а от 2003 г. с електронен ID имплант). Към днешна дата обаче съществува промблем с наличието на значителен брой безстопанствени котки. Възприета е т.нар. TNR стратегия (улавяне – кастрация – освобождаване). По принцип грижите за изоставени животни в Република Словения се регламентират от Закона за защита на животните (Държавен вестник на Република Словения, № 38/13, UPB-3). Законът предвижда, че изоставените животни трябва да получат помощ, грижи и да бъдат настанени в приют. На всеки 800 регистрирани кучета в общината трябва да се осигури едно място в приюта. Собственик на приют може да бъде община или всяко физическо или юридическо лице, което отговаря на законовите условия. Законът определя задължението да се докладва за загубата на животно или за намирането на изоставено животно. Собственикът на домашен любимец, настанен в приют, може да поиска своето животно в рамките на 8 дни, в противен случай животното може да бъде предадено на нов собственик. След 30-дневен престой в приюта животните могат да бъдат умъртвени. Предоставянето на ветеринарномедицинска помощ на изоставени животни в приюта включва: - ветеринарна помощ на наранено изоставено животно; - изследване на животните в рамките на 24 часа след приемането им и спешна ветеринарна помощ, ако е необходимо; - задължителна изолация, по време на която се извършва вътрешно и външно обезпаразитяване и превантивна ваксинация срещу инфекциозни заболявания; - ветеринарна помощ на болно животно в приют; - стерилизация/кастрация (преди предоставянето на животни на нови собственици). Съгласно Правилника, регламентиращ изискванията към приюти за безстопанствени животни, всеки приют трябва да има Съвет, който контролира работата му и се грижи за популяризирането му и придобиването на спонсорски фондове. Съветът на приюта	Незначителен/няма

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 308 по Протокол № 75/27.04.2023г.
л.77 от вс.л.85

	задължително се състои от: представител на местната власт, представител на Администрацията по безопасност на храните, ветеринарен сектор и растителна защита (Administration for Food Safety, Veterinary Sector and Plant protection), представител на неправителствена организация и представител на собственика на приюта (освен ако собственикът на приюта не е общината или организация за защита на животните) (по данни на Animal Health and Animal Welfare Division, Administration of the Republic of Slovenia for Food Safety, Veterinary Sector and Plant Protection).	
Република Унгария	Основните нормативни документи, свързани с управление на популацията на кучетата, са Закон № XXVIII от 1998 г. за защита на животните и Правителствено постановление № 41 от 2010 г. относно отглеждането и търговията с домашни любимци. Законовите мерки включват: 1. Задължителна идентификация и регистрация на домашните кучета. 2. Общините имат задължението да улавят безстопанствени животни и да ги настаняват в приюти. Когато собственикът е неизвестен, собствеността върху животното се прехвърля на държавата. 3. Програми за кастриране на кучета в приютите. 4. Животните престояват в приют минимум 15 дни, след което могат да бъдат евтаназирани. По данни на Министерство на земеделието след въвеждане на изискването за задължително микрочипиране на домашните кучета се наблюдава сериозно намаляване на броя на евтаназираните животни. Няма стандартна процедура за изброяване на безстопанствените кучета, както и стандартна методика за определяне степента на агресивност при кучета (евтаназията в случай на агресия се одобрява от официален ветеринарен лекар) (по данни на Animal Health and Coordination Unit, Department of Food Chain Control, Ministry of Agriculture).	Няколко десетки хиляди
Република Финландия	Към датата на проучването във Финландия няма безстопанствени кучета, но има малък брой безстопанствени котки. Съгласно информация, получена от Finnish Food Safety Authority Evira, във Финландия не е приета практиката „улавяне – кастрация – освобождаване“ поради тежките климатични условия, които са неподходящи за преживяване на животните. Основните нормативни документи, регламентиращи действията при улавяне на скитащо животно, както и условията за отглеждане и развъждане на домашни любимци, са Законът за хуманно отношение към животните (247/1996) и Постановлението за хуманно отношение към животните (396/1996).	Незначителен/няма

	Съгласно раздел 15 от Закона за хуманно отношение към животните: (1) Общината е длъжна да осигури временна грижа за кучета, котки и подобни дребни домашни любимци, които се намират на свобода и са задържани на нейна територия; (2) Заловено животно трябва да се задържа минимум 15 дни, след което общината има право да го продаде, подари или умъртви; (3) Общината има право да изиска от собственика или притежателя на животното да възстанови разходите за задържане, грижи и евентуално умъртвяване на животното. Към момента на проучването маркирането и регистрацията на всички кучета и котки не е задължително, като при чистопородните животни това се извършва съгласно изискванията на съответните асоциации. Евтаназията на безстопанствени кучета не е забранена, но практически няма такива, като ежегодно само няколко кучета се предлагат за осиновяване. Не са налични исторически данни, относно решаването на проблема. Не са налични данни, относно евтаназията на агресивни кучета (източник: Finnish Food Safety Authority Evira).	
Хърватия	Нормативните документи, регламентиращи условията за контрол на популацията на кучетата, са Ветеринарният закон и Законът за защита на животните. Съгласно Глава 47 от Ветеринарния закон всички кучета трябва да бъдат идентифициарани и регистрирани. Съгласно Закона за защита на животните скитащите кучета биват улавяни и настанявани в приюти, където остават, докато собственикът им бъде намерен (чрез отчитане на микрочип), до намиране на нов собственик или до изтичане на срок от 60 дни, след което могат да бъдат евтаназирани. Понастоящем съществува предложение за изменение на Закона, което би забранило умъртвяването на здрави кучета, като те ще останат в приютите до намиране на нов дом или до настъпване на естествена смърт. Съгласно действащия закон приютите не са задължени да кастрират и освобождават кучета, но някои приюти, неприлагащи политиката за умъртвяване, го правят. Новото предложение за нормативен акт постановява, че кастрирането е задължение на приюта, освен ако собственикът на кучето не е известен. Освен това, с новото предложение за закон, министърът на земеделието може да нареди да бъдат кастрирани кучетата в райони, сериозно засегнати от проблема. Ветеринарната инспекция може да задължи	Няма информация. Към момента на проучването проблемът е съществуващ.

	собствениците да кастрират кучетата си, ако не са в състояние да се погрижат за потомството им. Понастоящем проблемът с безстопанствените кучета продължава да съществува. По данни на Animal Friends Croatia (НПО) основната причина за това е, че голям процент от приютите улавят и периодично умъртвяват кучета, без да влагат финансов ресурс в обучение на обществото и намиране на домове за кучетата, намиращи се под тяхна опека. Смята се, че изменението на Закона за защита на животните и въвеждането на политика за отглеждане доживот, както и задължителни кастрации в приютите, ще доведат до засилване на отговорността на приютите и подобряване на ситуацията с безстопанствените животни. Към момента не съществува утвърдена методика за изброяване на безстопанствените кучета, както и яснота относно техния брой. Няма стандартен протокол за доказване степента на агресия при кучета, но съществува нормативен документ, който определя какво е опасно куче (Правилник за опасни кучета). Съгласно този документ, като опасно се определя куче, което без причина атакува, ранява или убива човек или куче, както и кучета, които се използват за битки. Също така, Питбул териерът се определя като опасно куче, освен ако не произхожда от лицензиран селекционер. Правилникът е правителствен документ, изготвен от Министерството на земеделието (по данни на Animal Friends Croatia).	
Чешка република	Основният нормативен документ, регламентиращ мерките за контрол на популациите на безстопанствените кучета, е Закон № 246/1992 за защита на животните от жестокост. Съгласно този закон, жестокостта към животно включва и изоставянето му. Освобождаването на животно в естествената му среда (когато е целесъобразно) не се счита за изоставяне. Всяко лице, което притежава домашно животно или се грижи за изоставено животно, отговаря за здравето и благосъстоянието му. Съобщаването за намерено животно или предаването на изоставено животно на приют също се счита за акт на спазване на тази отговорност. За целите на контрола върху популацията на безстопанствените или изоставените животни общините могат да: 1) организират информационни, образователни и други дейности, насочени към насърчаване на отговорното поведение на хората към животните; 2) осигуряват финансови или други обезщетения на лица, които са поели	4 404 кучета в приютите през 2012 г.

	грижи за безстопанствено животно, особено куче или котка; 3) извършват улавянето на безстопанствени или изоставени животни, като наемат професионално компетентни лица за извършване на ветеринарна дейност съгласно Ветеринарния закон; 4) подпомагат дейностите, водещи до контролиране на животинската популация чрез ограничаване на неконтролираните източници на храна и непланираното възпроизводство на кучета и котки, подпомагайки тяхната стерилизация. Общините могат да наложат на собствениците задължението да маркират своите кучета посредством метод за постоянна идентификация, като например татуиране или микрочипиране. Общините могат да задължат собствениците да регистрират своите кучета и определят изискванията за организиране на регистъра на идентифицираните кучета и техните собственици. Общините могат да поставят перманентна маркировка (татуировка или микрочип) на уловените безстопанствени кучета, което се извършва от професионално квалифицирано лице съгласно Ветеринарния закон. Разходите за маркировката се покриват от съответната община. Когато собственик претендира собствеността си над уловено куче, той възстановява разходите за перманентното идентифициране на кучето. На практика в чешките приюти не се умъртвяват здрави животни. Единствените правни основания за евтаназия на безстопанствени животни са състояния, причиняващи излишно страдание на животното, като нелечимо заболяване, тежка травма, генетично заболяване, крайно изтощение или пределна възраст.	
Кралство Швеция	Към момента на проучването в Швеция няма заложени мерки за ограничаване на броя на безстопанствените кучета поради липсата на такива. Съгласно шведското законодателство всички кучета трябва да бъдат маркирани и регистрирани. В случай на изгубено куче полицията открива собственика по съответната идентификация. Когато такъв не бъде открит в рамките на 10 дни, кучето се предоставя на нов собственик или евентуално се умъртвява. Не са налични исторически данни, относно решаването на проблема. Не са налични данни, касаещи евтаназията на агресивни кучета (по данни на Division for Food Chain, Animal Health and Welfare, Minstry of Enterprise and Innovation; Swedish Board of Agriculture).	Незначителен/няма

Приложение 3. Обобщен здравен анализ на популацията на безстопанствените кучета.

Аспект на проблема с безстопанствените кучета е тяхното физиологично състояние, като същите страдат от болести, глад и студ, и биват измъчвани, малтретирани и дори убивани от граждани. Налице е недостатъчна грижа и нехуманно отношение към тях. В същото време, социално-икономическото състояние и климатът в страната ни благоприятстват разпространението на редица паразитни и инфекциозни заболявания при кучетата, голяма част от които са зоонози.

Според анализа, изготвен от екипа на Тракийския университет – Стара Загора, провежданите през последните години мащабни и комплексни изследвания върху паразитофауната на кучета, отглеждани в риск (ловни, овчарски, охранители, от развъдници и приюти за бездомни животни), доказват инвазии с внушителен списък от патогени.[23] Обобщените данни от тези изследвания, показват, че почти 80% от изследваните животни са опаразитени с един или повече вида паразити или са серопозитивни за векторно предавани заболявания. Резултатите показват, че ектопаразитите са проблем с огромен мащаб. Инвазия с поне една бълха или кърлеж е констатирана при 63,1% от изследваните 296 животни.[24]

Бълхите и иксодидните кърлежи са космополитно разпространени кръвосмучещи ектопаразити, които не проявяват строга гостоприемникова специфичност. Като смучат кръв от различни видове животни и хора, те играят първостепенна роля за разпространението на редица векторно предавани инфекции (Лаймска болест, Марсилска треска, Кримска хеморагична треска, Бабезиоза, Анаплазмоза, Ерлихиоза, Хепатозооноза и много други). Чумните епидемии при хората в миналото са били пряко свързани с увеличение на популациите на синантропните гризачи (резервоар на чумната бактерия *Yersinia pestis*) и бълхите (вектори на патогена от гризачите на хората). Собствениците на животни, често пренебрегват проблема с бълхите и кърлежите, поради икономически причини или поради невежество. В аптечната мрежа се предлагат много ветеринарномедицински продукти, които осигуряват сигурна защита срещу ектопаразити, но не всеки собственик има финансовите възможности за тези продукти. Често се използват продукти с недоказана ефективност или с неизвестен произход, които само маскират проблема. Има и собственици, сред които продължава да битува схващането „Няма куче без бълха“.

Векторно предаваните заболявания при кучетата също са космополитно разпространени. Причинители на тези заболявания са различни патогени (вируси, бактерии и хелминти), които се предават между животните и хората посредством кръвосмучещи членестоноги (бълхи, кърлежи, комари, пясъчни мухи и други).

През последните години, в нашата страна и в Средиземноморския регион, тревожно зачестяват и случаите на телазиоза при кучетата, котките и хората, заболяване от групата на т. нар. „Пренебрегвани болести на мизерията“.[25]

Изследванията на фекални проби от кучета, показват, че 52,0% от животните са опаразитени с един или повече вида чревни паразити.

---

[23] Kirkova, Z., Iliev, P., Silaghi, C., Rehbein, S. & Knaus M. (2013). Fecal examinations of dogs (Canis familiaris) in Bulgaria. DVG Conggress 2013, Giessen, Germany.
[24] Kirkova, Z., Iliev, P., Visser, M. & Knaus. M. (2013). Survey on ectoparasites of dogs (Canis familiaris) in Bulgaria. ISEP 2013, Minich, Germany.
[25] Colella, V., Kirkova, Z., Fok, É., Mihalca, A. D., Tasić-Otašević, S., Hodžić, A., Dantas-Torres, F. & Otranto, D. (2016). Increase in Eyeworm Infections in Eastern Europe. Emerging Infectious Diseases, 22(8), 1513-1515

При направените от екипа на Тракийския университет изследвания на кучетата, отглеждани в риск, не са констатирани различия в паразитофауната между бездомните (постъпващи в приюти) и домашните кучета (ловни, овчарски, охранители и от развъдници). Това е показателно за ниската здравна култура на собствениците на животни. Най-висок риск от опаразитяване с различни видове тения съществува при ловните и овчарските кучета, които по-често имат възможност (създадена от собствениците им) да изядат опаразитени органи от селскостопански животни. Тениозите при кучетата, много често протичат безсимптомно, поради което стопаните не осъзнават необходимостта от ежемесечно обезпаразитяване.

Печално известен факт е, че страната ни е на водещо място в Европа по заболеваемост от кучешка тения (кистна ехинококоза) при хората. По данни на European Centre for Disease Prevention and Control, през 2008 г. в страните от Европейския съюз са констатирани общо 909 случая на кучешка тения при хора, от които 461 са в България.[26] От всички 790 случая на заболяването в Европейския съюз през 2009 г., 323 са констатирани в България. Приблизително четири пъти по-малко са случаите, констатирани например в Германия – страна с 10 пъти повече население от България. Тревожна е и тенденцията към повишаване на заболеваемостта във възрастовата група 0-19 години.

От кучешка тения боледуват не само хората, но и много видове продуктивни животни – овце, кози, говеда, свине, коне и др. Заразяването на хората и продуктивните животни се осъществява чрез поглъщане на яйца, отделени от опаразитени с тении кучета и диви каниди (вълци, чакали и др.). Тъй като заболяването може да е с много дълъг латентен период, то се диагностицира понякога години след инвазирането при хората или при кланичния месопреглед на продуктивните животни. Поради това е невъзможно да се определи дали източник на инвазията са домашни или бездомни кучета или диви каниди. Безстопанствените кучета в градските райони имат много по-малък достъп до такива източници, в сравнение със селските дворни кучета. Хората, които колят продуктивни животни за собствена консумация, често дават опаразитени, сурови вътрешности на кучетата си и по този начин затварят биологичния цикъл на тениите.

Кучешката тения е включена в списъка на неглижираните тропически болести на Световната здравна организация. В исторически план България е държава, която на практика показва как определени здравни действия или бездействия водят до промяна в картината на разпространението на заболяването. В резултат на организирани контролни мерки през 1976 г. България отчита снижаване на заболяемостта от изходната стойност 6,5%ооо за периода 1950 – 1962 г. до 1,24%ооо (140 оперирани годишно).[27] Така, тя става втората страна в света след Исландия с такива постижения. В резултат на настъпилите политически и социално-икономически промени след 1992 г. се регистрира драстично увеличаване на заболяемостта при хората, като през 1996 г. тя достига до 8,47%ооо.[28] През последните 20 години се задържа висок и относителният дял на заболелите в детско-юношеската възраст – от 16% до 22% от всички оперирани.[29] Тези данни стават причина Министерство на здравеопазването и Министерство на земеделието и храните (сега МЗХГ)

---

[26] EFSA/ECDC (European Food Safety Authority/European Centre for Disease Prevention and Control). (2012). The European Union Summary Report on Trends and Sources of Zoonoses, Zoonotic Agents and Food-borne Outbreaks in 2010. EFSA Journal, 10, 3, 2597, (442pp.), 19 & 256-269.

[27] Боева, В., Генов, Г., Никифоров, С. (1983). Ехинококоза. София, изд. Мед. и физкулт., 234 с.

[28] Todorov, T. & Boeva, V. (1999). Human echinococcosis in Bulgaria: a comparative epidemiological analysis. Bull. WHO, 77(2) 110-118.

[29] Rainova, I., Marinova, I., Harizanov, R., Jordanova, D., Kaftandjiev, I., Bikov, I. & Tsvetkova, N. (2014). Parasitic diseases in Bulgaria in 2012. Probl. Inf. Parasit. Dis., 42(1), 2938.

да стартират Национална програма за контрол на ехинококозата по хората и животните (2004 – 2008 г.), утвърдена от Министерския съвет (с протокол № 24/24.06.2004 г.). Въпреки това, кучешката тения продължава да бъде водеща хелминтозооноза в България с доста нерешени ветеринарномедицински и медико-социални проблеми.

Увеличаването на популациите на домашните и безстопанствените кучета и все по-тесния контакт с хората в градските и селските райони създава сериозна опасност за здравето на домашните животни и хората. Въпреки, че е забранено от ЗЗЖ, допускането на кучета и котки до пясъчниците за деца и детските площадки е причина за контаминиране на почвата със зоопаразитни елементи (яйца, ларви, цисти). Това създава пряка опасност за инвазиране на хората при неспазване на стриктна хигиена. Особено застрашени са малките деца, които играят в пясъчниците и детските площадки, поради липсата на изградени хигиенни навици. При изследване на проби почви и пясък от детски градини, ясли, детски площадки и паркове, Георгиева и съавт. (2005) откриват паразитни елементи в 30 от 38 обекта.[30] Контаминираността на околната среда с паразитни елементи е индикатор за висока фекална контаминация от опаразитени животни.

Липсват мащабни и задълбочени проучвания по отношение на инфекциозните болести сред популацията от безстопанствени кучета в Република България. Проведените от екипа на Тракийския университет твърде ограничени изследвания върху много малък брой бездомни кучета, постъпващи в един приют, дават само бегла представа за здравния им статус. Има инцидентни съобщения и регистрирани случай на заболявания при хора, позовавайки се на данните от Националния център по заразни и паразитни болести, но липсват систематизирани и статистически данни относно установени заразявания и доказана връзка на домашни животни и хора със заболявания, пренесени от безстопанствени кучета. Когато става въпрос за векторно преносими инфекции, е невъзможно да се определи източника за заразяване на вектора. Например, няма как да се разбере дали кърлежите са се заразили с причинителя на лаймска болест като са поели кръв от домашно, бездомно, диво животно или от човек.

Рискът от трансфер на инфекциозни заболявания от безстопанствени кучета и диви каниди към домашните животни и хората е реален. Такъв риск обаче съществува и за трансфер от домашните животни поради по-тесния контакт със собствениците им. Потенциално опасни, а някои от тях и животокомпрометиращи, зоонозни заболявания при хората са: бяс, бруцелоза, лаймска болест, лептоспироза, ерлихиоза, лайшманиоза, туберкулоза, микотични инфекции, пастьорелоза, стрептококоза, стафилококоза, болест на ухапването и одраскването (Cat-scratch disease) и други.

По данни от БАБХ, в периода от 1896 г. до 1973 г., в повече от 1000 населени места в България, са регистрирани повече от 3000 класически форми на „уличен бяс“ с основен резервоар кучетата. В резултат на предприетите мерки за намаляване популацията на кучетата и масовата ваксинация, броят на регистрираните случаи след 1948 г. драстично намалява. В същия период липсват данни за регистрирани природни огнища. В периода 1974 – 1981 г. са регистрирани природни огнища в Северна България, засягащи лисици и язовци (горски бяс).

За период от 22 години, от 1988 до 2010 г., са констатирани общо 692 случая, от които 210 при продуктивни животни, 68 при кучета, 33 при котки, 337 при лисици, 22 при

---

[30] Георгиева, Д., Киркова, З., Иванов, А., Чакърова, Б., Чакърова, П., Йовчева, В., Петков, Г. (2005). Индуцирана заболяемост при децата.

чакали и 22 при други видове животни.[31] От ретроспективния анализ на регистрираните случаи се открояват 3 пика на болестта бяс по животните: 84 случая през 1988 г., 42 – 1993 г. и 61 – през 2001 година. Всяка година, за периода 2002 – 2006 г., отбелязаните случаи на бяс са между 9 и 17. Един от случаите за 2006 г. е при домашна котка в Столична община, район „Нови Искър". Впоследствие е регистриран необичаен пик на заболяемостта, продължил три поредни години (2007, 2008 и 2009 г.), съответно с 40, 49 и 59 случая, засягащи предимно диви животни и по-малко домашни. От 2009 г. стартира Програма за контрол и ликвидиране на беса в България чрез орална ваксинация на лисиците срещу бяс, в резултат на което заболяемостта драстично намалява. През 2010 са регистрирани случаи при 1 домашно куче, 3 котки и 2 лисици. В периода 2011-2014 година са регистрирани общо 4 случая при лисици в близост до западната граница на страната. За разлика от останалите страни в Европейския съюз, където резервоарите на инфекцията са природни, в България кучетата все още имат съществена роля в разпространението на болестта. Въпреки че случаите на бяс при хора са много малко, риск за заразяване съществува във всички страни от съюза, включително и България. До летален изход стигат случаите, при които не е проведено своевременно антирабично лечение след ухапване от неваксинирано животно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ/

[31] ECDC. European Centre for Disease Prevention and Control. Annual Epidemiological Report 2011. Reporting on 2009 surveillance data and 2010 epidemic intelligence data. Stockholm: ECDC; 2011. doi 10.2900/14803.